

ΕΤΟΣ Γ'. ΑΡΙΘΜΟΣ 10
ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. 8

ΠΑΤΡΑΙ .
ΙΟΥΛΙΟΣ 1939

ΑΧΑΪΚΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ : Κ. Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Περιεχόμενα :

Κ. ΑΘ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Ἡ ἀθώωση τῆς Φρόνης (ποίημα)
ΑΓΓΕΛΟΣ Γ. ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ἡ σεισμικότης τῆς Ἀχαΐας καὶ τῶν περιοχῶν Μεσολογγίου καὶ Ναυπάκτου
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΟΡΦΗΣ	Σκόλη (ποίημα)
ΛΟΥΛΑ ΚΟΤΣΕΤΣΟΥ	Ἡ θεῖα Μαρούσω (διήγημα)
ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ	Τὸ ἀντίκρουσμα τῆς ἰδέας (ποίημα)
ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ	Ἐγγραφα ἐκ Πατρῶν ἀνέκδοτα
ΝΤΙΒΑΣ ΚΑΡΑΣ	Γράμμα (ποίημα)
Π. ΑΧΑΪΟΣ	Τὸ ἀληθινὸ ὄνειρο (διήγημα)
ΙΣΙΔΩΡΑ ΚΑΜΑΡΙΝΕΑ	Μελαγχολία (ποίημα)
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ	Λουλούδια καὶ λόγια (χρονογράφημα)
ΚΛΕΑΡΧΟΣ ΣΤ. ΜΙΜΙΚΟΣ	Δισταγμὸς (ποίημα)
ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ	Ἐρωτικὴ ὥρα (ποίημα)
ΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟΝ : Ἡ ἔρευνα τῶν «Ἀχαϊκῶν».—Ἡ προτομὴ Καρκαβίτσα ὑπὸ κ. Σαρ. Σαραντοπούλου.—Ἡ συναυλία τῆς Φιλαρμονικῆς ὑπὸ κ. Ἰα.—Κριτικὴ τοῦ βιβλίου.—Χρονικά.—Περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες.	

«ΑΧΑΪΚΑ»
ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΑΧΜΑΙ 40
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΟΛΛΑΡΙΟΝ 1

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 8

Έγγραφαί συνδρομητῶν, ἀλληλογραφία, ἀποστολοὶ καὶ πᾶσα πληροφό-
ρία εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ (Μαιζῶνος 175 - ΠΑΤΡΑΙ)

Τὸ Περιοδικὸν ἐκτυποῦται :

Εἰς τὰ ἐν Πάτραις Τυπογραφεῖα **ΘΕΟΔ. ΚΟΥΚΟΥΡΑ** Ρ. Φερραίου 60.

Τὸ Περιοδικὸν εὐρίσκεται πρὸς πώλησιν :

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ: Πρακτορεῖον Ἑλλην. Τύπου, Βιβλιοπωλεῖα: **Θ. Κούκουρα**
Ρ. Φερραίου 60, τηλ. 30 77 καὶ **Π. Συνοδινού** ὁδὸς Ἑρμού

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Διεθνὲς Βιβλιοπωλεῖον Ἑλευθερουδάκη.

ΕΝ ΘΕΣΣΟΝΙΚῃ: Βιβλιοπωλεῖον **Β. Παπαδοπούλου** καὶ **Σίας Ἀγ. Σοφίας 37.**

ΕΝ ΑΙΓΙΩ: Πρακτορεῖον Ἀγγ. Ζαγκλίφα.

ΕΝ ΠΥΡΓΩ: Βιβλιοπωλεῖον Θεανοῦς Καπογιάννη.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΤΩΝ «ΑΧΑΪΚΩΝ», ΠΩΛΕΤΑΙ ΔΡΧ. 50 ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΧΑΪΑ - «CLAUSS»

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1861

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 30.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Ἁγίου Ἀνδρέου — ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ἐν Ρηγανοκάμπῳ (Κλάους)

Τηλέφωνα : ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ 24-75 — ΓΡΑΦΕΙΩΝ 27-06

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις : «ΒΙΝΑΧΑΪΑ»

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ — ΔΕΜΕΣΤΙΧΑ — ΚΟΝΙΑΚ — ΣΑΜΠΑΝΙΑ
ΒΕΡΜΟΥΤ — ΜΟΣΧΑΤΟ — ΜΑΛΒΑΣΙΑ — ΜΑΔΕΡΑ — ΜΑΡΣΑΛΑ
ΜΑΛΑΓΑ — ΣΑΝΤΑ ΕΛΕΝΑ Κ.Λ.Π.

ΑΧΑΪΚΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΑΡΙΘ. 10 — ΠΑΤΡΑΙ ΙΟΥΛΙΟΣ 1939

Η ΑΘΩΩΣΗ ΤΗΣ ΦΡΥΝΗΣ

Κι ο ρήτορας — ω! δημοσθένιο σχήμα! —
ξάφνου τις πόρτες του χιτώνα λύνει
κυλά στα πόδια τό λινὸ σαν κύμα
κι ἀπ' τοὺς ἀφρούς γυμνὴ προβάλλει ἡ Φρύνη.

Των κριτῶν τὴν ολύμπια γαλήνη
κάποια ἀστραπὴ αὐλακῶνει — γέρων κρίμα! —
σπίθα χωρὶς βροντὴ με μίας που σβήνει
στον ξάστερο οὐρανό. Του ωραίου θύμα

δικασταί τῆς Ἀθήνας, τίνος στόμα
κρίση κακὴ σὴν κρίση σας θα φέρει ;
Εἶναι Θεὸς τὸ πάγκαλο αὐτὸ σώμα.

Ξανάνιωσαν σὴν ὄψη τῆς κ' οἱ γέροι.
Ἀθώωστε τὴν! τὸ ξέρετε πὼς ἄλλος
κριτῆς — ο Χρόνος — τιμωρεῖ τὸ κάλλος!

1918

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΘ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Η ΣΕΙΣΜΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΚΑΙ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

[Τῆς ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον μελέτης τοῦ κ. Ἀγγέλου Γ. Γαλανοπούλου, ἣς μικρὰ περίληψις δίδεται κατωτέρω, ἀπόσπασμα ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Dr V. Conrad, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης, εἰς τὸ περιοδικὸν «Gerlands Beiträge zur Geophysik» T. 53. p. 203-212, Leipzig 1938, κριτικὴ δὲ ταύτης ὑπὸ τοῦ Bella Simon εἰς τὸ «Zentralblatt für Geophysik, Geodäsie und Meteorologie» Bd. II, Heft 8, Berlin 1938].

Ἐν ἀρχῇ τῆς μελέτης τοῦ ταύτης ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι τὸ φαινόμενον τῶν σεισμῶν ἔχει κατ' ἐπανάληψιν ἐκδηλωθῆ, κατὰ τὸν Ἰούλιον Schmidt, λίαν ἐντατικῶς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἀχαΐας καὶ ἔχει προκαλέσει καὶ μορφολογικὰς ἀλλοιώσεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς. Πλὴν τούτου, ὑπάρχουν πολλὰ ἱστορικὰ πληροφορία ὅτι, οὐχὶ ἅπαξ, διάφοροι πόλεις τόσον τῆς Ἀχαΐας, ὅσον καὶ τῶν γειτονικῶν ταύτης περιοχῶν, ἰδίᾳ αἱ κείμεναι παρὰ τὰς ἀκτὰς τῶν κόλπων Πατραϊκοῦ καὶ Κορινθιακοῦ, ἔχουν ὑποστῆ κατὰ τὸ παρελθὸν καταστροφὰς ἐκ σεισμῶν.

Ἐντεῦθεν ἡ σπουδὴ τῆς σεισμικότητος τῆς περιοχῆς αὐτῆς παρουσιάζει ἓνα ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, ὡς ἀποτελοῦσα ἓν ἐκ τῶν μᾶλλον σειομένων τμημάτων τῆς Ἑλλάδος.

Εἰσερχόμενος εἰς τὸ κύριον θέμα τοῦ ὁ συγγραφεὺς, δίδει μίαν ἀμυδρὰν σκιαγραφίαν τῆς παρούσης γεωλογικῆς καταστάσεως τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γνωστῆς βιβλιογραφίας καὶ ἰδίᾳ τῶν σχετικῶν δημοσιεύσεων τῶν Νέγγη, Déperet, Renz, Philippson καὶ Γεωργαλά. Ἀκολούθως παρέχει συνοπτικοὺς πίνακας ὄλων τῶν γνωστῶν σεισμῶν, οἵτινες κατὰ καιροὺς ἐκλόνισαν τὸ ἔδαφος αὐτῆς, ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ἐπὶ τῇ βάσει ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ περιγραφῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, Ἑλλήνων καὶ ξένων ἱστορικῶν συγγραφέων, τῶν καταλόγων τοῦ J. Schmidt, τοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ τύπου, καὶ ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἐτῶν 1879 - 1892, καθ' ὃ δὲν ἐγένοντο συστηματικὰ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν σεισμῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῆς ἐβδομαδιαίας ἐφημερίδος τῶν Πατρῶν «Φορολογούμενος» καὶ τῶν εἰς τὰ Χρονικά τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1893 καὶ ἐντεῦθεν δημοσιευομένων καταλόγων τῶν σεισμῶν τῆς Ἑλλάδος. Περαιτέρω περιγράφει τοὺς καταστρεπτικὸς ἐξ αὐτῶν καὶ παραθέτει τοὺς μακροσεισμικοὺς χάρτας, τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν τεσσαρακονταετίαν σφοδροτέρων σεισμῶν, τοὺς ὁποίους συνέταξεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν σεισμολογικῶν δελτίων τῶν διαφόρων παρατηρητῶν τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν, με παρατηρήσεις τινὰς ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐν τέλει, κατόπιν ἐπισταμένης ἐπεξεργασίας τοῦ οὕτως συλλεγέντος ὑλικοῦ μακροσεισμικῶν παρατηρήσεων, δίδει μίαν σύντονον περίληψιν αὐτοῦ με κρίσεις

τινας καὶ τὰ συμπεράσματα εἰς ἃ ἠδυνήθη ν' ἀχθῆ ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν στοιχείων τούτων.

Ἐκ τοῦ γεωλογικοῦ τοῦ μέρους τὰ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα σημεῖα εἶναι ὅτι: ἡ σημερινὴ καταβύθισις τῆς σειρᾶς τῶν κόλπων Πατρῶν - Κορινθίου ἔχει γεννηθῆ ἐσχάτως, κατὰ τὸν Philippson, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπίχωσιν τῆς Νεογενοῦς τάφρου, ἢτοι κατὰ τὸ τεταρτογενὲς (ἢ κατὰ τὸ πλειόκαινον κατὰ τὴν ἄλλην ἐκδοχὴν τῆς ἡλικίας) διὰ δευτέραν φορὰν καὶ μάλιστα ἀσυμμέτρως, με ἕξαρσιν τῶν νοτίων μερῶν τῆς τάφρου, κυρίως κατὰ βαθμίδας διαρρήξεως, καὶ με καθίζησιν καὶ ἀπόκλισιν τῶν βορείων μερῶν αὐτῆς, ἢτοι με μεταβολὴν τοῦ βάθους τῆς ζώνης πρὸς βορρᾶν. Γενικῶς ἡ βορεία ἄκρα τῆς Πελοποννήσου εἶναι μία τυπικὴ τοποθεσία ῥηξιγενῶν τεμαχῶν, ὁ τοπικὸς δὲ χαρακτήρ αὐτῆς ἐκφράζεται διὰ τῆς ἀναθλώσεως (auf-Wölbung) τοῦ μέσου αὐτῆς καὶ τῆς διαρρήξεως ταύτης κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς σειρᾶς τῶν κόλπων. Εἰς τὸ μέσον, ὅπου ἡ ἀναθλώσις εἶναι ἐντονωτάτη καὶ ἡ διάρρηξις εἶναι λίαν ἀπότομος ἀντιθέτως εἰς τὴν δυτικὴν Ἀχαΐαν ἢ πλειοκαινικὴν καταβύθισις ὑπῆρξε μικρά, ἢ δὲ τεταρτογενὲς ἕξαρσις ἀκόμη μικροτέρα καὶ ἄνευ διαρρήξεων.

Αἱ σχετικῶς πρόσφατοι αὐταὶ τεκτονικαὶ διαταράξεις, τῶν ὁποίων ἡ περίοδος, ὡς φαίνεται, δὲν ἔληξεν ἀκόμη, δικαιολογοῦν πλήρως τὴν μεγάλην σχετικῶς σεισμικότητα τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Ἐν τέλει ὁ συγγραφεὺς, συνοψίζων τὰ ὅσα προηγουμένως ἐκθέτει ἐπὶ τῶν σεισμῶν τῆς Ἀχαΐας καὶ τῶν ἐναντι περιοχῶν Μεσολογγίου καὶ Ναυπάκτου, παρατηρεῖ ἐν πρώτοις, ὅτι οἱ σεισμοὶ τῆς ἐν λόγῳ περιοχῆς δύναται νὰ καταταχθῶσιν κατ' ἀρχὴν εἰς τρεῖς κυρίως κατηγορίας:

1) Εἰς σεισμοὺς Αἰγίου: Τὰ σεισμικὰ κέντρα τῶν σεισμῶν τούτων κεῖνται ἐξ ὀλοκλήρου ἐν τῷ βυθῷ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, οἱ ἐξ αὐτῶν δὲ προερχόμενοι σεισμοὶ παρουσιάζουν μεγαλυτέραν μετάδοσιν, κατὰ τὴν ἀπὸ ΒΒΔ πρὸς ΝΝΑ διεύθυνσιν, ἢτοι παραλλήλως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν ὄρειων ἀλύσεων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας πυκνότητος τῶν γεωλογικῶν στρωμάτων κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην. Πλὴν τούτου, οἱ σεισμοὶ οὗτοι, οὐχὶ ἅπαξ, συνοδεύονται καὶ ὑπὸ καταστρεπτικῶν θαλασσιῶν σεισμικῶν κυμάτων, ὀφειλομένων εἰς μεγάλας διαταράξεις τοῦ πυθμένου τῆς Κορινθιακῆς τάφρου. Περαιτέρω, θεωρῶν τὰς θέσεις τῶν ἐπικέντρων τῶν σεισμῶν τοῦ 1817 καὶ 1861 (καθορισθείσας ὑπὸ τοῦ Schmidt) ἀφ' ἐνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν τοῦ 1909, διακρίνει μίαν βαθμιαίαν μετάθεσιν αὐτῶν πρὸς τὴν βορείαν πλευρὰν τοῦ κόλπου, ἰδίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπίκεντρον τοῦ σειμοῦ τοῦ 373 π. Χ., οὐτινος ἢ πιθανῆ θέσις ἔκειτο νοτιώτερον καὶ ἀνατολικώτερον τῆς τοῦ 1861. Παραλλήλως ἐκ τῶν περιγραφῶν τῶν σεισμῶν τούτων παρατηρεῖ ὅτι, ἐνῶ οἱ τρεῖς πρῶτοι γνωστοὶ καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ τοῦ Αἰγίου (τοῦ 373 π. Χ., τοῦ 1748 καὶ 1817), οὐδόλως ἢ ἐλάχιστα ἴσως ἔθιξαν τὴν βορείαν πλευρὰν τῆς τάφρου, ἀντιθέτως ὁ σεισμός

τοῦ 1861 ἔβλαψε τὰς βορείας ἀκτὰς αὐτῆς καὶ ὁ τοῦ 1909 ἀκόμη περισσότερον, καίτοι ὁ τελευταῖος οὗτος ἦτο μικροτέρας ἐντάσεως.

2) Εἰς σεισμούς Ναυπάκτου: Ἐνταῦθα ἡ διεύθυνσις μεγίστης μεταδόσεως τῆς σεισμικῆς κινήσεως εἶναι ἡ ἐξ Α πρὸς Δ με ἐλαφρῶν κλίσιν πρὸς βορρᾶν, παράλληλος δηλαδή πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ταφροειδοῦς ἐγκατακρημνίσεως τοῦ Πατραϊκοῦ κόλπου. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι διακρίνονται ἀπὸ τοὺς προηγουμένους, ἐκτὸς τοῦ διαφόρου τρόπου μεταδόσεως τῆς σεισμικῆς κινήσεως, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῶν σειομένη ἔκτασις εἶναι μικρὰ σχετικῶς πρὸς τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν ἐντάσεως, ὃν ἐμφανίζουσι ἐν τῇ πλειοσειστῷ ζώνῃ. Προσέτι αἱ μεγάλαι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ζημίαι, τὰς ὁποίας προκαλοῦν οἱ σεισμοὶ οὗτοι, ὀφείλονται κυρίως εἰς τὸ ὅτι τὰ ἐπίκεντρα αὐτῶν κεῖνται ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Τὰ σεισμικὰ κέντρα τῆς περιοχῆς αὐτῆς, παρουσίαν λίαν ἔντονον καὶ συνεχῆ σεισμικὴν δρασιν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, καὶ διὰ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1914 μέχρι τέλους τοῦ 1917.

3) Εἰς σεισμούς Πατρῶν. Οἱ σεισμοὶ τῆς κατηγορίας ταύτης, παρουσιάζουσι τὸ αὐτὸ χαρακτηριστικὸν με τοὺς σεισμούς τῆς πρώτης, ἦτοι τὴν εὐκολωτέραν μετάδοσιν τῆς σεισμικῆς ἐνεργείας κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀλπικῶν πτυχώσεων, τὰ σεισμικὰ ὅμως κέντρα αὐτῶν εὐρίσκονται ἐν τῷ Πατραϊκῷ κόλπῳ καὶ εἶναι δευτερευούσης μᾶλλον σημασίας. Γενικῶς αἱ Πάτραι σείονται συχνὰ ὑπὸ σεισμῶν μᾶλλον τοπικῆς φύσεως, προερχομένων κυρίως ἐκ τοῦ μεταξὺ τῶν Πατρῶν καὶ Ρίου εὐρισκομένου σεισμικοῦ κέντρου· εἶναι δὲ οἱ σεισμοὶ οὗτοι, οὐχὶ σπανίως, ἀρκετὰ σφοδροὶ καὶ προκαλοῦν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σοβαρὰς βλάβας ἐπὶ τῶν κτιρίων. Πλὴν τούτου, αἱ Πάτραι σείονται μετὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἔντασιν καὶ ὑφ' ὄλων τῶν ἐκάστοτε σφοδρῶν σεισμῶν τῶν δύο προηγουμένων κατηγοριῶν.

Προσέτι, αἱ Πάτραι ὑποφέρουσι πολλάκις καὶ ἐκ σφοδρῶν σεισμῶν, οἵτινες συμβαίνουν εἰς διαφόρους ἐντόνους δράσεως ἐστίας, γειτονικῶν πρὸς αὐτὰς σεισμικῶν περιοχῶν, ὡς π. χ. ἐκ τῶν σεισμῶν τῶν περιοχῶν τῆς Ἡλείας (26 Φεβρ. 1926), τῆς Ζακύνθου (23 Ἰαν. 1893), τῆς Κεφαλληνίας (4 Φεβρ. 1867), τῆς Μεσσηνίας (15 Αὐγ. 1866), τοῦ Ἀργινοῦ (13 Αὐγ. 1889) καὶ τῆς Λοκρίδος (20 Ἰουλ. 1871). Συνήθως οἱ ἐκ τῶν σεισμικῶν τούτων κέντρων προερχόμενοι σεισμοί, γίνονται αἰσθητοὶ εἰς τὰς Πάτρας ὡς ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἐνίοτε ὅμως καὶ ὡς ἀρκούντως ἰσχυροί.

Ἐπίσης κατὰ τοὺς ἐκάστοτε αἰσθητοὺς ἐν Πάτραις σφοδροὺς σεισμούς, ὑποφέρει περισσότερον τὸ μεσημβρινὸν τμήμα τῆς πόλεως, καθόσον τοῦτο κυρίως εἶναι ἐκτισμένον ἐπὶ προσχώσεων μικροῦ σχετικῶς πάχους.

Περαιτέρω ἐκ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ παρατιθεμένου πέμπτου πίνακος συνάγει: 1) ὅτι διὰ τὰς πόλεις Πατρῶν καὶ Αἰγίου ἢ πλειονότης τῶν αὐτοθιγενῶν σεισμῶν εἶναι δονήσεις ἐντελῶς τοπικῆς φύσεως καὶ 2) ὅτι αἱ πόλεις Αἶγιον καὶ Ναύπακτος ὑποφέρουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ σεισμῶν αὐτοθιγενεῖς, ἐλάχιστα δὲ ἀπὸ σεισμῶν ἀλλοθιγενεῖς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς

τὰς Πάτρας καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, ἐνθα οἱ περισσότεροι τῶν αἰσθητῶν σεισμῶν εἶναι ἀλλοθιγενεῖς.

Τέλος εἰς τὸ συνημμένον ἐν τῇ παρουσίᾳ μελέτῃ τεκτονικῶν διάγραμμα τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἐτοποθέτησε τὰ ἐπίκεντρα τῶν μᾶλλον ἰσχυρῶν σεισμῶν τῆς τελευταίας τεσσαρακονταετίας, καθ' ἃ συνάγονται ταῦτα ἐκ τῶν μακροσεισμικῶν παρατηρήσεων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς μικροσεισμικὰς τοιαύτας. Προσέτι ἐσημείωσε καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ Schmidt δεδομένας θέσεις τῶν ἐπίκεντρων τῶν σεισμῶν τοῦ 1817 καὶ 1861.

Ἦδη ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν στοιχείων αὐτῶν ἤχθη εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

I. Ὅτι ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ εἰς τὰς ἔναντι περιοχὰς Μεσολογγίου καὶ Ναυπάκτου ὑπάρχουσι τρία κύρια συστήματα ἐστιῶν κραδασμοῦ, τὰ ὁποῖα σαφῶς διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων ἐκ τῆς ἐντάσεως καὶ ἐκτάσεως τῆς σεισμικῆς κινήσεως καὶ τοῦ τρόπου μεταδόσεως τῆς ἐξ αὐτῶν ἐκλυομένης ἐκάστοτε σεισμικῆς ἐνεργείας.

II. Αἱ ἐστίαι κραδασμοῦ τοῦ πρώτου συστήματος εὐρίσκονται ἐν τῷ βυθῷ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ ἐδράζονται κυρίως ἐπὶ τῶν μεγάλων γεωτεκτονικῶν ρηγμάτων, τὰ ὁποῖα βαίνουν παραλλήλως πρὸς τὰς νοτίας ἀκτὰς αὐτοῦ. Αἱ ἐστίαι αὗται μετατίθενται, ὡς φαίνεται, βαθμιαίως πρὸς τὴν βορείαν πλευρᾶν τοῦ κόλπου ἢ μετὰθεσις δὲ αὕτη, πιθανώτατα, ὀφείλεται εἰς συνεχιζομένην ἴσως καὶ κατὰ τοὺς παρόντας χρόνους μεταβολὴν τοῦ βάθους τῆς τάφρου πρὸς βορρᾶν. Γενικῶς αἱ ἐστίαι τοῦ συστήματος αὐτοῦ παρέχουσι τοὺς σεισμούς τοῦ Αἰγίου, οἱ ὁποῖοι, οὐχὶ ἀπαξ, εἶναι λίαν καταστρεπτικοί. Ἐντεῦθεν ἡ περιοχὴ τοῦ Αἰγίου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς σεισμικὴ ζώνη πρώτης τάξεως.

III. Τὸ δεύτερον σύστημα ἐστιῶν κραδασμοῦ ἐμφανίζεται εἰς τὴν περὶ τὴν Ναύπακτον περιοχὴν, καὶ παρέχει σεισμούς, ὧν τὸ βάθος τῆς ἐστίας εἶναι σχετικῶς μικρόν. Οἱ σεισμοὶ τοῦ συστήματος αὐτοῦ φρονεῖ ὁ συγγραφεύς, ὅτι πρέπει ν' ἀποδοθοῦν κυρίως εἰς τὸ παρὰ τὰς βορείας ἀκτὰς τοῦ Πατραϊκοῦ κόλπου εὐρισκόμενον ρήγμα, εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὁποίου φαίνεται ὅτι ὀφείλεται καὶ ἡ ἐξ Α πρὸς Δ με ἐλαφρῶν κλίσιν πρὸς βορρᾶν χαρακτηριστικὴ διεύθυνσις μεγίστης μεταδόσεως τῶν σεισμῶν τῆς Ναυπάκτου, διότι κατὰ τοὺς ἐκάστοτε σφοδροὺς σεισμούς αὐτῆς παρατηρήθησαν ἐπιλημμένως ἐδαφικαὶ διαταράξεις ΔΝΔ τῆς πόλεως παρὰ τὸ ὄρος Κλοκόβα, πλησίον τοῦ ὁποίου διέρχεται τὸ ἐν λόγῳ ρήγμα. Ἡ μικρὰ σχετικῶς ἔκτασις καὶ σημασία τοῦ ρήματος αὐτοῦ καὶ τὸ περιορισμένον τῆς πλειοσειστου ζώνης τῶν σεισμῶν τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐκ τοῦ παρελθόντος πείραν, ἤγαγον τὸν συγγραφεὰ νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς Ναυπάκτου ἀποτελεῖ μίαν σεισμικὴν ζώνην δευτέρας τάξεως.

IV. Αἱ ἐστίαι κραδασμοῦ τοῦ τρίτου συστήματος ἐδράζονται ἐπὶ τῶν παρὰ τὰς νοτίας ἀκτὰς τοῦ Πατραϊκοῦ κόλπου εὐρισκομένων ρηγμάτων. Οἱ

σεισμοὶ τοῦ συστήματος αὐτοῦ παρουσιάζουν περιορισμένην ἔκτασιν μεταδόσεως τῆς σεισμικῆς αὐτῶν ἐνεργείας καὶ εἶναι μικρᾶς σχετικῆς ἐντάσεως· πλὴν ὅμως τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν, οὐχὶ ἅπαξ, εἶναι ἀρκετὰ σημαντικὰ ἐπὶ τῶν κτιρίων τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὸ ἔδαφος τῶν Πατρῶν παρουσιάζει ἐναλλαγὴν ὑλικῶν καί, ὡς γνωστόν, εἰς τὰς παρυφᾶς τῶν διαφόρων πετρωμάτων οἱ ἐκ τῶν σεισμῶν κραδασμοὶ εἶναι ἰσχυρότεροι. Ἡ μικρὰ ἔκτασις καὶ σημασία τῶν ρηγμάτων, εἰς ἃ ὀφείλονται οἱ σεισμοὶ τῆς περιοχῆς Πατρῶν, καὶ ἡ ὄχι πολὺ μεγάλη ἔντασις τῶν σεισμῶν αὐτῆς δεικνύουν ὅτι ἡ περιοχὴ τῶν Πατρῶν ἀποτελεῖ σεισμικὴν ζώνην τρίτης μᾶλλον τάξεως. Οὐχ' ἦττον, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα τῶν σεισμῶν, εἰδικῶς ἐπὶ τῶν κτιρίων τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν, εἶναι ἠναγκασμένος νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν περιοχὴν τῶν Πατρῶν ὡς σεισμικὴν ζώνην τοῦλάχιστον δευτέρας τάξεως.

Υ. Ἡ περιοχὴ τέλος τοῦ Μεσολογγίου, φαίνεται, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν σεισμῶν αὐτῆς, ὅτι ἀποτελεῖ σεισμικὴν ζώνην τετάρτης μᾶλλον τάξεως.

ΥΙ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν συνάγεται τὸ γενικώτερον συμπέρασμα, ὅτι ἡ σεισμικότης τῆς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐξετασθείσης περιοχῆς, δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς τὰ καθέκαστα αὐτῆς μέρη, ἀλλὰ βαίνει ἐλαττουμένη ἐξ Α πρὸς Δ, καθὼς βαίνει, ὡς ἐλέχθη, καὶ ὁ βαθμὸς διαρρήξεως αὐτῆς.

Σ Κ Ο Λ Η

(ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ)

Σήμερα πὸ γαλάζιος ὁ οὐρανὸς
καὶ πὸ γαληνεμένη λάμπει ἡ μέρα·
παντοῦ τοῦ μοσκολίβανου ὁ καπνὸς
σήμερα θυμιατίζει τὸν ἀγέρα.
Καὶ δέεται ἡ ψυχὴ τοῦ καθενὸς
καθάρια καὶ λευκὴ σὰν περιστέρα
μέσ' στὴν πνοὴ τῆς θείας, π' ὁ ἐωθινὸς
ψαλμὸς σκορπάει στὴ χώρα πέρα ὡς πέρα.
Καὶ μετὴν προσοχὴ μας, τῆς γαλήνης
μήπως ταραξὴ σκέψη ἀμαρτωλῆ,
βέβηλος λόγος μήπως μᾶς μολύνῃ
τ' ἅγια, ποῦ μέσα του ὁ καθένας κλεῖ,
στὸ Τέμπλο προχωροῦμε ὠριοντυμένοι,
κι' ἡ καμπάνα σημαίνει—ὄλο σημαίνει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΟΡΦΗΣ

Η ΘΕΙΑ ΜΑΡΟΥΣΩ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Πολύτεκνη ἡ θεία Μαρούσω κι' ὄλο ἀγόρια στὴ σειρά. Ἄπ' τὸ Γιώργο τὸ σαρανταπεντάρη, ὡς τὸ Νικολὸ μὲ τὰ δεκαοχτὼ χρόνια του, ποῦ πῆγε ἐθελοντῆς χωροφύλακας!...

Ὁ Γιάννος της, ὁ δεύτερος, ἦταν στὴν Ἀμέρিকা. Αὐτὸς δὰ... εἶχε τσουβάλι τὰ δολλάρια!... Ἔστειλε λεφτὰ κι' ἀψήλωσε τὸ πατρικὸ σπιτάκι καὶ τόκανε τὸ πρῶτο στὸ χωριό. Ἄμ, κι' ὁ τρίτος, ὁ Μῆτρος, εἶχε βρεῖ δουλιὰ στὴ γραμμῆ... Μονάχα ὁ Κώστας της καθότανε χαραμοφάης... ποῦταν κι' ὁ γραμματιζούμενος. Ἔφαγε κάμποσες χιλιάδες σοῦ γυμνάσιο τοῦ Ἀμερικάνου, κι' ὥστόσο τὸ χαρτί του δὲν τὸ πῆρε. Κατὰ ὥρας ἀεροκοπανοῦσε στὸ μαγαζὶ καὶ περιμενε τὴ θέση τὴν τρανὴ ποῦ τούχανε τάξει κάποιες μεγάλες... γνωριμίες του.

Ἡ ἀδυναμία της, ὁ Κώστας!..., τῆς θείας Μαρούσως, μιὰ καὶ μιὰ ἄλλη πὸ τρανή..., ἡ βρῦση!

Ποῦ τὴν ἔχανες, ποῦ τὴν εὔρισκες, στὴ βρῦση τῆς θείας Μαρούσως. Ἔνας ὑπνος τὴ χώριζε ἀπὸ δαύτη. Καὶ τί νὰ κάνει; «Ἡ νυφαδιά της, τοῦ Γιώργου ἢ γυναικά, μαθές..., παιδιὰ σκυλιὰ δὲν ἔκανε. Κι' ἦταν μιὰ κρυφὴ πληγὴ, ἀδερφοῦλες μου... Ὅλο σάτζανα ἔβανε τ' ἀντρός της γιὰ τὸ Κώστα... Ἀκοῦς ἐκεῖ, τὴ στέρφα γίδα;.. Μὰ ἔννοια σου, καὶ καλὰ τῆς τάψελνε αὐτὴ, σὰν ἔλειπε ὁ γυιόκας της!... Ὅχι, θὰ τὴν ἄφινε τὴν ἄκαρπη!... Ἄντε, καὶ δὲν θὰ ἐρχόταν ὁ Γιάννης της... νὰ τόνε πάντρευε, νὰ βλεπε κι' αὐτὴ τὴ ἀναπαὴ στὰ γεράματά της! Ἄπο τώρα ἔχει βάλει στὸ μάτι τὴ νυφούλα της! Τὴ Λένη τοῦ προέδρου, τὴ νοικοκυροπούλα ποῦναι κι' ἀπὸ σοῖ... Πάρε ἄνθρωπο ἀπὸ σοῖ καὶ σκυλιὰ ἀπὸ μαντρί, ποῦ λέει ὁ λόγος...

Κι' ἦρθε κι' ὁ Γιάννος μὲ τὰ πολλὰ λεφτὰ καὶ τὴ χρυσοῦ καδένα!
Κι' ἔγινε κατὰ πῶς ἤθελε ἡ θεία Μαρούσω!

Τὴ Λένη τοῦ προέδρου αὐτὴ τὴ δέχτηκε νυφούλα καὶ τὴ μέλωσε γιὰ νᾶναι γλυκειὰ σὰν τὸ μέλι καὶ τὴν ἔβανε νὰ πατήσῃ σίδηρο γιὰ νᾶναι σιδερένια!

Κι' ἡ Λένη τὴν ἔζωσε ἀπ' τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια καὶ τὴν ἔφερε καινούργιο στρῶμα νὰ κοιμηθῇ καὶ πάπλωμα νὰ σκεπαστῇ. Ὅχι δὰ, σὰν τὰ παληότσουλα τῆς Γιώργαινας!...

Μέλι, γάλα, μὲ τὴν νέα της τὴ νυφαδιά ἡ θεία Μαρούσω.

—Ἔ, πῶς τὰ πᾶς μὲ τὴν καινούργια, τὴ ρώταγαν οἱ συντρόφισσες στὴ βρῦση.

—Σὰν ὅπως θέλει ὁ Θεός, ἀδελφοῦλες μου. Εὐλόγημένος ἄνθρωπος! παστρικά καὶ ἄξια. Κι' ὅπου νᾶναι θὰ τὸν στεργιώσει τὸν κα-

νακάρη! "Όχι, σάν την άλλη την άγωνα...

Κι' ήρθε μέρα που πάλι ξεσπάθωσε ή θειά Μαρούσω, μά με τό δικίο της... «Αυτή, άδελφοϋλες μου, γεννοβολούσε σάν κουνέλα. Βάλθηκε νά φτάσει σέ παιδιά τά σπειριά του ρόϊδου πούσκασε στον τοϊχο σάν έγινε νύφη. Τό σπίτι βρώμισε άπ' τά νιάνιαρα. Εϊναι τώρα γρηά γυναίκα αυτή, ν' αναθρέφει παιδιά! Τά δικά της τάφτιασε, "Αντε και δέν θά πάντρευε τό Μήτρο της και θά πάγαινε κοντά του. Αυτός εϊναι που σέβεται τά γονικά. 'Ο άλλος μαθές, γύρισε κατά τή γυναίκα...»

Και παντρεύτηκε κι' ό Μήτρος ό σεβαστός κατά πώς τόθελε ή γρηά μάμμα. Και πήρε κορίτσι άπ' τό Μωριά δουλευτάρα και χρυσοχέρα. 'Η θειά Μαρούσω τή δέχτηκε νυφούλα και τή μέλωσε νάναι γλυκειά σάν τό μέλι και τήν έβανε νά πατήσει σίδερο για νάναι σιδερένια... Και σάν φύγαν τά νιόπαντρα για τό Μωριά τήν πήραν παγωγόμι... "Όχι, θά καθόταν με τήν κουνέλα!

—'Αφήνω γειά, άδελφοϋλα μου. Τώρα στον άλλο κόσμο θ' άνταμωθοϋμε.

—Μόνον τό βουνό δε σμίγει, θειά Μαρούσω;

Κι' άλήθεια! στο χρόνο πάνου νάσου! ή θειά Μαρούσω στο χωριό.

—Κάτι γλήγορα μάς θυμήθηκες θειάκω;

Μά ήταν άλλο νά καθήσει; «Αυτή, άδελφοϋλα μου, εϊχε μιá γλώσσα. Που τά βγάνει πέρα μαζί της! Πόταμος φουρτουνιασμένος. 'Ο Μόρνος με τά πρωτοβρόχια. 'Αμ, και τό ψωμί με τό μέτρο της τό δίνει ή ξενοχωρίτισσα. Μπρές, πάρε παπούτσι άπό τον τόπο σου κι' άς εϊν' και μπαλωμένο.

"Ε, και δέν θά πάντρευε τό Νικόλα της, τό στερνοπούλι; Νά τήν πάρει με τήν εύχή της τή Κρινιώ του Γκάγκαλου π' αγαπάει. Δέν πάει πούναι και φτωχούλα; Αυτή θά τήν χτιμήσει. Δέν εϊδα τί κατάλαβε με τίς προϊκες και τά σόϊα.

Και παντρέφτηκε και ό Νικολός σάν όπως ήθελε ή θειά Μαρούσω. Τήν Κρινιώ τήν χαμηλοβλεποϋσα αυτή τή δέχτηκε νυφούλα και τήν μέλωσε νάναι γλυκειά σάν τό μέλι και τήν έβανε και πάτησε σίδερο για νάναι σιδερένια...

'Η νυφούλα της κι' ό κόσμος οϋλος. Νά, στη χούφτα τήν κραταγε τή θειά Μαρούσω.

—«Προβατάκι, άδελφοϋλες μου. "Εχει ό θεός νά κάνει...»

—Κάθε καινούργιο και καλό, θειάκω...

«Μπά, με τήν Κρινιώ της κουβέντα δέν θάλλαξε ποτές. Αυτή θά της εκλινε τά μάτια. Πόσων μερών ζωή θάχε άκόμα; Γέρασε, σαραβάλιασε, μιá φύχτα κόκκαλα έχει μείνει...»

Οί συντρόφισσες μιλούσαν και περίμεναν τό νέο ξεφάντωμα της θειάς Μαρούσως. Περίμεναν, μά δέρχόταν. Θάχε γούστο νάβγαιναν άληθινά τά λόγια της.

—"Ε, πώς τά πάς με τήν Κρινιώ;

— «Προβτάκι, άδελφοϋλες μου !...» δυό χρόνια τώρα.

Στό πάτημα του τρίτου (κακός χρόνος κι' άραχλος) μπουρίνιασε ή θειά Μαρούσω ! «Νά χαθή ή γυμνή, ποϋταν για τό δικό μας σπίτι. Αυτή, άδελφοϋλες μου έκανε για τσοπανούδι ! Βουνό ή κοπριά στην αύλή ! Νάδινε μονάχα ό Θεός νά παντρευόταν ό Κώστας της στην πολιτεία — εϊχε βρη κάποια θεσοϋλα — νάπαιρνε πολιτισμένη, γραμματιζούμενη, σάν τή κυρά δασκάλα. Αυτές οί γυναϊκες σέβονται τά γονικά τ' άντρός τους .. Θά πάγαινε κοντά τους κι' άς μήν τήν βάσταγαν τά πόδια. Θά πάγαινε !...»

Κι' άρρεβωνιάστηκε ό Κώστας ό γραμματιζούμενος με μιá προσφυγοπούλα, δασκάλα στοϋ Σίγγερ, σάν όπως ήθελε ή γρηά μάμμα. «Δέν τόπε αυτή, δασκάλα πώς θάπαιρνε ό γυιός της ; Της έστειλε και πλουμιστό πουκάμισο. Μιá πιθαμή τό κέντημα, άδελφοϋλες μου. Θά τό κρατοϋσε για τή θανή της ! Τό χινόπωρο θά πάγαινε στα παιδάκια της και θά πάγαινε χίλια καλούδια της νυφούλας της !! 'Από τά τώρα κάνει τό κουμάντο της.»

Τότε και τόκανε ή θειά Μαρούσω. Μιá Κυριακή πρωϊ που λείπαν οί άλλοι στην εκκλησία τό φόρτωσε τό ζώ της με τά καλούδια της καινούριας νύφης. Μιá σακκούλα κάστανα και μιá καρύδια, κάμποσες άρμάθες ροϊδια κι' άλλες τόσες κυδώνια και ξεκίνησε.

Στό δρόμο τήν άπάντησε ό νερούλας.

— Για ποϋ, θειά Μαρούσω ;

— Πάω στην πολιτεία !

— Σε ποιά πολιτεία, θειάκω ;

— Στην πολιτεία του Κώστα μου, γυιέ μου.

— "Αα, στο καλό θειά Μαρούσω. Και νά μάς γράφεις ;

— 'Ακοϋς λέει, τώρα πάχω και νύφη δασκάλα...

Σάν πήρε τον άνήφορο άρχισε ή κοντανάσα. Τά πόδια σιγά, σιγά βαραϊναγε. «Μωρέ τόσο πολϋ γέρασα, μονολόησε. "Ας εϊναι και θά βαστάξουν τά κότσια. 'Ως του Κοντύλη τή Λάκκα... Κι' ύστερα ή κατηφοριά ! Μιá ώρούλα δρόμο. 'Ως του Κοντύλη τή λάκκα...»
'Ως του Κοντύλη τή λάκκα... Κι' ή λάκκα που νά φανεϊ !. . Μιá ώρούλα δρόμο... Κι' ό δρόμος άτέλειωτος !...

Τήν έπιγε ή κοντανάσα, νά, ή γλώσσα έξω μιá πιθαμή. "Εκοψε κι' ένα ραβδί, τά πόδια μολύβι γινήκανε... 'Αρπάχτηκε κι' άπ' τήν οϋρά του ζοϋ της, σερνόταν και κείνο βαρύτερο άπό δαϋτη... Εϊχε και τά χρόνια του, παληόγερος, ξεδοντιάρης !

«Ὡς τοῦ Κοντύλη τῆ λάκκα, τὰ δόντια θὰ σφίξω... Κι' ὕστερα ἢ κατηφοριά !...» Καί σερνόταν ἡ θειὰ Μαρούσω. Κι' ἡ λάκκα ποῦ νὰ φανεῖ !... «Τὰ δόντια θὰ σφίξω». Καί τάσφιξε ἡ θειὰ Μαρούσω, ὡς τοῦ Κοντύλη τῆ λάκκα... Τόπε καί τόκανε ὡς τοῦ Κοντύλη τῆ λάκκα... Καί κεῖ τῆ βρήκανε ἀργότερο κόκκαλο τῆ θειὰ Μαρούσω !...

ΛΟΥΛΑ ΚΟΤΣΕΤΣΟΥ

ΤΟ ΑΝΤΙΚΡΥΣΜΑ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ

Τώρα τοῦ Ὀνείρου ἀνέβηκα τῆ σκάλα
κ' ἐστάθηκα στήν πλιό ψηλὴ κορφή
κι' ὅπως στὸ φύλλο τῆς δροσιάς ἡ στάλα
τρέμει καί πέφτει...

ἔτσι εἶδα τὴν ἀχνή σου τῆ μορφή
στῆς θύμησης τὸ μαγικὸ καθρέφτη.

Στὸ ἀγύριστο ταξίδι πλανεμένη
μὲ πόθο μυστικὸ τώρα θωρεῖς,
σὺν φάντασμα θαμπὸ νὰ ξεπροβαίνει
σὲ κάποια βάθη,
καθετὶ ποῦ ποτὲ δὲν θὰ χαρεῖς
γιατὶ πέρασεν ἄπιαστο κ' ἐχάθη.

Ὡ ἀγάπη μὲ καημοὺς σαβανωμένη,
δὲν σὲ τρομάζει ἡ νύχτα τοῦ Καιροῦ,
στοῦ Ὀνείρου τὸ ἀστροφῶς ἀναστημένη
τώρα θὰ ζήσεις
καί στῆ βρύση τοῦ Ἀθάνατου Νεροῦ
θὰ σὲ πᾶω τὸν καημὸ σου νὰ δροσίσεις !

(1920)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΚ ΠΑΤΡΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Εἰς Πάτρας εἶχεν ἀποθάνει, τῷ 1783, ὁ ἐκ Ζακύνθου Ἰσραηλίτης Ἀβραὰμ δε—Μόρδος, διερμηνεὺς εἰς τὰ Προξενεῖα Μ. Βρεττανίας καὶ Ὀλλανδίας. Τὸν θάνατον τοῦ αὐτοῦ δε—Μόρδου ἐπιβεβαιοῦν διάφοροι πολῖται τῶν Πατρῶν διὰ τοῦ κατωτέρω πιστοποιητικοῦ :

«Διὰ τοῦ παρόντος πιστωτικοῦ γραμματος δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι, ὅτι εἰς τὴν δωδεκάτην τοῦ παρόντος μηνὸς Δεκεμβρίου ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει 1783 ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος ὁ ποτε Sr Ἀβραὰμ δε—μόρδο κατὰ τὸ γένος ἑβραῖος εἰς ταύτην τὴν ἰδίαν πολιτείαν παλαιὰν πατρῶν, ὁ ὁποῖος ἦτον σοῦδιτος βένετος, εὕρισκετο ὅμως Δραγομᾶνος εἰς τὴν δούλευσιν τῆς μεγάλης βρετανίας καὶ δλάνδας, ὅθεν μαρτυροῦμεν μὲ ὄλην τὴν αὐτοαλήθειαν ὅσα ἀνωτέρω εἴτομεν. Διὸ καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς ὀληθείας καὶ ἀσφάλειας δεδώκαμεν τὸ παρὸν γράμμα ταῖς ἰδίαις ἡμῶν κατασφάλαιαν (;) μαρτυρίαις διὰ νὰ παρῶσιν αἴτιον ὅπου καὶ εἰς ὅποιον ἀήκει.

1783 Δεκεμβρίου 22. πλ. πάτρα, κανέλος κonomόπουλος μαρτυρῶ,—Λημήτριος ῥωμανέλλης μαρτυρῶ,—Σταμάτης μποζίκης μαρτυρῶ,—Ἰωάννης Καλαμογδάργης μαρτυρῶ,—Ασημάκης πόλος μαρτυρῶ,—τανιγίς κομποθέκρας μαρτυρῶ,—γιαννάκις μαντζαβινόπουλος μαρτυρῶ,—διμήτρις Χριστοδούλου μαρτυρῶ.»

Τὰς αὐτὰς ὑπογραφάς, ὡς ἰδιοχειρῶς γραφείσας, ἐπικυροῖ γαλλιστὶ μὲν ὁ ἐν Πάτρας Γεν. Πρόξενος τῆς Γαλλίας Ἄγγελος Christin, ἰταλιστὶ δὲ ὁ βενετὸς Πρόξενος Ἄρτης, Ναυπάκτου καὶ Πατρῶν Γάσπαρος Κόμ. Rosalem Ἐπειδὴ ὅμως ἠγέρθησαν ὑπόνοιαι κατὰ τῆς γνησιότητος τῆς διαθήκης τοῦ δε—Μόρδο, τὴν ὁποίαν ζῶν εἶχε παρσδώσει πρὸς τὴν νύμφην του Ρόζαν Οὐτζιέλη, γενομένων ἀνακρίσεων δισφύρων ἀξιοπίστων ἐν Ζακύνθῳ μαρτύρων, γνωρίζοντων τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ διαθέτου, ἐξεδόθη ἀπόφασις τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Ἰωάννου Πασχαλίγου ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου 1784, ἡ ὁποία ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἡ τὴν 11 Μαΐου 1776 συνταχθεῖσα διαθήκη ἐγγράφη μὲν δι' ἄλλης χειρὸς, ὑπεγράφη δὲ παρὰ τοῦ αὐτοῦ διαθέτου Ἀβραὰμ δε—Μόρδο.

* *

Συνομολογηθείσης καὶ ὑπογραφείσης ἐν Κηπόλει, τὴν 21 Μαρτίου 1800, μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας περὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως τῆς Ἐπτανήσου συνθήκης, αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι ἀπετέλεσαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πολιτείαν ὑπὸ τὸ ὄνομα : Ἐπτανήσος Πολιτεία. Ἐκάστη τῶν Νήσων ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ προεδρείας ἀποτελουμένης ἐξ ἐγκρίτων πολιτῶν, πρὸς αὐτοὺς δὲ καὶ κατόπιν πρὸς τὸν Πρύτανιν ἐκάστης Νήσου ἠλληλογράφουν αἱ τουρκικαὶ Ἀρχαὶ τῆς ἔναντι ἠπέρου.

Ὁ εἰς τὸ κατωτέρω μνημονευόμενος δοτὸρ δημήτριος Ρωμανέλλης Ἰταλὸς ἦτο πατὴρ τοῦ ἐπίσης ὀρος ἰατροῦ Παύλου Ρωμανέλλη ἐγκατασταθέντος, περὶ τὸ 1821, ἐν Ζακύνθῳ μετὰ τῆς μητρὸς του Μαρίας Γκέστα, ἦτο ἕγγαμος μετὰ τῆς Αἰκατερίνης Σκοβόλη καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Ζάκυνθον τὴν 19 νοεμβρίου 1855, ἐτῶν 58.

Πιστότατοι καὶ ἀγαπητοὶ μας καθαροὶ φίλοι πρόεδροι τῆς Ζακύνθου, φιλικῶς σᾶς χαιρετοῦμεν. μὲ τὸ παρὸν μας ἐρωτῶμεν διὰ τὴν καλήν σας

ύγειαν και δεύτερον σᾶς φανερόνομεν, πῶς ὁ ἰδικός μας πιστός φίλος
δοτὸρ δημήτριος ρωμανέλης, ἐγκάτοικος εἰς τὴν παρούσαν πολιτείαν, εἶχε
προῖκα ἐν ὀσπίτιον κείμενον αὐτόθι εἰς τὴν πολιτείαν Σας εἰς τὸν μαχαλᾶν
ἀγίου νικολάου τοῦ γέρου, εἰς τὸ ὁποῖον ὀσπίτιον κἀθεται μέσα ὁ γιάννης
γκέστας. αὐτὸ τὸ ὀσπίτιον ὁ ρηθεὶς δοτὸρ ῥωμανέλης τὸ ἔδωσε προῖκα τῆς
θυγατρὸς του ὁποῦ τὴν ἔχει ὁ κωνσταντῆς πόλος, ὁ ὁποῖος κατὰ τοὺς νό-
μους πρέπει νὰ ἔχη εἰς τὴν ἐξουσίαν του αὐτὸ τὸ ὀσπίτιον ὡς προῖκά του,
ὅμως ὁ γιάννης γκέστας ὁποῦ κἀθεται μέσα εἰς αὐτὸ διαστρέφει και δὲν
θέλει νὰ τοῦ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιον τῶρα ὀκτῶ χρόνια σχεδόν, αὐτὸ τὸ
ἐπιχείρημα κανένας νόμος, μήτε καμμία κρίσις δὲν τὸ συγχωρεῖ. Τὸ λοιπὸν
πρέπει νὰ προσταχθῇ ὁ ἄνωθεν ρηθεὶς γιάννης γκέστας διὰ νὰ ἀδειάσῃ τὸ
ὀσπίτι αὐτὸ, χωρὶς πρόφασιν και ἀργοπορίαν, και νὰ δώσῃ τὸ κλειδί τοῦ
ὀσπιτίου εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ διορίζει ὁ οἰκοκύρις τοῦ ὀσπιτίου Κωνσταντῆς
Πόλος, και διὰ ὅ,τι ἀκολουθήσῃ, νὰ ἔχωμεν καθαρὰν σας φιλικὴν ἀπό-
κρισιν διὰ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν και ὡς καλοὶ γείτονες και καθαροὶ φίλοι
δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει διορθωθῇ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις και νὰ λάβῃ τὸ
δίκαιον ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔχει κατὰ νόμους, και ἀνίσως τύχῃ καμμία σας
δουλεία εἰς ἐτοῦτα τὰ μέρη, γράφετέ μας με ὄλον τὸ φιλικὸν θάρρος. ταῦτα
και τὸ τέλος σας νὰ ἦναι θεόθεν ἀγαθόν: 1801 ὀκτωβρίου 15. παλαιαὶ
πάτραι.

(ΤΣ) ἀχμέτ ἀγᾶς ἀδελφὸς τοῦ βελιδῆ κεχαγιάση βοηβόδας παλ.
Πάτρας.

(πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς μας, ἄκρους, καθαρούς, παντοτεινοὺς φίλους
προέδρους τῆς νήσου ζακύνθου. ζακύνθου.)

* *

Πανφίλιτατε, ἄκρε και καθαρὲ παντοτινὲ φίλε πρύτανι τῆς ζακύνθου
κύρ. Ἰωάννη μαρτινέγκε, τὴν εὐγένειάν σας φιλικῶς ἀκριβοχαιρετοῦμεν ἐ-
ρωτῶντες διὰ τὴν ὑγείαν σας. τὸ φιλικὸν σας γράμμα ἐλάβομεν και εἴ-
δαμεν τὰ γραφόμενα και εὐθὺς ἐπαραγγείλαμε τῶν ἀνθρώπων μας με
μυστικὸν τρόπον νὰ ἐξετάσουν με ἀκριβείαν και νὰ μάθουν ἀνίσως και
ἦλθον εἰς ἐτοῦτα τὰ μέρη ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κακοποιούς, και ἂν εὐρεθοῦν
ἐδῶ σᾶς βεβαιώνομεν ὅτι θέλομεν τοὺς πιάσει διὰ νὰ λάβουν τὴν πρέπου-
σαν παιδευσιν διὰ κοινὸν παράδειγμα και σωφρονισμόν τῶν λοιπῶν ὁμοίων
τοὺς κακοτρόπων, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν ἱερῶν νόμων. στοχασόμεθα νὰ
ἦσιτε βουκούφηδες πόσον ἀγωνιζόμεθι πάντοτε με ὄλας μας τὰς δυνάμεις,
με ὄλην τὴν προθυμίαν και ἀγρυπνον ἐπιμέλειαν διὰ νὰ παιδεύωνται οἱ
τέτοιοι κακοποιοὶ κατὰ τοὺς ἱεροὺς νόμους, και ὅτι κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας
με τὴν δύναμιν και βοήθειαν τοῦ ὑψίστου θεοῦ, ἐπιάσαμεν και ἔχομεν εἰς
τὰ δεσμὰ εἰς τὴν φυλακὴν τὸν αἰμοβόρον κακοσταματέλον παγώνην και
μερικὸς ἀπὸ τοὺς συντρόφους του διὰ νὰ πληρώσουν με τὴν χύσιν τοῦ
μαροῦ τους αἵματος τόσα ἀθῶα αἵματα ὁποῦ ἔχυσαν ἀδίκως και παρα-

λόγως. ὅμως ἔτυχε νὰ φύγουν ἀπὸ ἐδῶ προτιήτερα μερικοὶ κακοποιοὶ σύν-
τροφοὶ του και ἕνας ἐδικός του παγώνης ὁποῦ ἔχει σακατεμένον τὸ χέρι
του και μᾶς εἶπαν, πῶς νὰ ἦλθεν αὐτοῦ εἰς ζακύνθον. τὸ λοιπὸν καθὼς
ἡμεῖς προσπαθοῦμεν με κάθε λογῆς τρόπον διὰ νὰ πιάνονται και νὰ
παιδεύωνται οἱ κακότροποι και φονεῖς, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλετε με-
μαχειρισθῆ αὐτὸν τὸν ἴδιον τρόπον διὰ ἄνεσιν και ραχάτι τοῦ κόσμου,
και διὰ νὰ μὴν ἀκολουθοῦν τέτοια κακὰ και ἄτοπα κοινῶς εἰς τοὺς τόπους
μας. διὰ τὸν κοῦλὸν αὐτὸν παγώνην νὰ ἔχωμεν ἀπόκρισιν σας καθαρὰν και
ἂν κατὰ τύχην ἦλθον και ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κακοποιούς συντρόφους
τοῦ κακοσταματέλου παγώνη, θέλετε λάβει τὴν φροντίδα διὰ νὰ τοὺς πιά-
σετε και αὐτοὺς νὰ λάβουν ἐκεῖνο ὁποῦ τοὺς πρέπει. γράφετέ μας διὰ
κάθε τυχοῦσαν ὑπόθεσιν με ὄλον τὸ φιλικὸν θάρρος και μένομεν ἐπενχό-
μενοι θεόθεν τέλος ἀγαθόν. 1802 αὐγούστου 18 παλαιαὶ πάτραι.

διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν τῶν κακοποιῶν κακοσταματέλου και συντρό-
φων του, ἔχω χρέος νὰ γράψω εἰς τὴν βασιλεύουσαν τὰ ὅσα ἠκολούθησαν
λεπτομερῶς και τὸ ποῦ ἐπῆγαν ὅσοι ἔφυγαν και κάθε τόπου ζαπήτης ἔχει
χρέος τέτοιους κακοτρόπους νὰ τοὺς πιάνῃ, διὰ νὰ παιδεύωνται κατὰ τοὺς
ἱεροὺς νόμους.

[Ἐπογραφή τουρκιστὶ και τόπος σφραγίδος]

ἀχμέτ ἀγᾶς αὐτάδελφος τοῦ βαλῆ δὲ σουλτὰν κεχαγιασῆ, βοεβόδας
παλαιᾶς πάτρας.

[Ἐ ἄνωτέρω, καθὼς και ἡ ἀμέσως κατωτέρω ἐπιστολή, διευθύνονται,
ὡς ἐξῆς:

Τῷ εὐγενεστάτῳ, παμφιλτάτῳ, ἄκρῳ και καθαρῷ φίλῳ Πρύτανι τῆς
νήσου ζακύνθου κῶ Ἰωάννη μαρτινέγκῳ, φιλικῶς. εἰς ζακύνθον.]

* *

Τὴν εὐγένειάν σου περιπόθητε, ἄκρε, πιστότατε και καθαρὲ φίλε και
γείτων Πρύτανε τῆς ζακύνθου κύρ... πατάλια, φιλικῶς χαιρετοῦμεν. μετὰ
τοὺς φιλικοὺς χαιρετισμούς, σᾶς φανερόνομεν, πῶς προτιήτερα ὁ ἐδῶ εἰς
πάτραν ἐπίτροπός μας χότζας σουλεϊμὰν ἐφένδης, με τὸ νὰ ἐλείπαμεν,
σᾶς ἔγραψε διὰ τὰ ὅσα ἔχει νὰ λάβῃ ὁ ἀδελφός μας χατζῆ ἐμινεφένδης
ἀπὸ τὰ χανιά παρὰ τοῦ καπετὰν Κωνσταντιάκη πεναρδάκη ζακύνθιου γρό-
σι 2800, διὰ τὴν περιλαβὴν τῶν ὁποῖων ἐξεπίτηδες ἀπεστάλη εἰς τὰ αὐ-
τόθι ἐπιτροπικῶς ὁ ἐδικός μας δερβὶς ἀγᾶς, ὁ ὁποῖος εἰς τόσον καιρὸν
ὁποῦ εὐρίσκεται αὐτοῦ εἰς ζακύνθον δὲν ἔλαβε τίποτε. τὸ λοιπὸν ἰδοὺ σᾶς
γράφομεν διὰ νὰ στοχασθῆτε τὸ δίκαιον και κατὰ τοὺς ἱεροὺς νόμους νὰ
προσπαθήσετε διὰ νὰ πληρωθοῦν αὐτὰ τὰ ἄσπρα τῶρα, χωρὶς πρόφασιν
και ἀργοπορίαν. μάλιστα ὁποῦ ἡ διορία τῶν χρεωστικῶν ὁμολογιῶν τοῦ
ἄνωθεν πεναρδάκη ἔχει ἀρκετὸν καιρὸν ὁποῦ ἐπέρασε καθὼς βεβαιώνεσθε
ἀπὸ τὰς ἰδίας ὁμολογίας του. και εἴμεθα βέβαιοι πῶς εἶναι εἰς τὸ χέρι σας
νὰ λάβῃ τέλος αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις ὀγλήγωρα, ὅταν θελήσετε νὰ μεταχειρισθῆ-

τε τὴν δύναμιν τῆς ἐξουσίας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ δικαίου εἰς τὸν τόπον του, ἢ ὁποῖα ὑπόθεσις εἶναι τὸ αὐτό, ὡσὲν νὰ ἦτον ἰδία ἐδική μας καὶ ἔτσι πρέπει νὰ τὴν γνωρίσετε. προσμένομεν φιλικὸν σας ἀποκριτικὸν διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν τὸ τέλος τῆς ἄνωθεν ὑποθέσεως, σὺν τῇ εἰδήσει τῆς ἀγαθῆς σας ὑγείας. ταῦτα καὶ σὰς ἐπευχόμεθα θεόθεν τέλος ἀγαθόν. 1804 ἀπριλ. 5 ἔ. π. Παλ. Πάτραι. [ὑπογραφή τουρκιστὶ καὶ σφαγίς.]

* *

Παμφίλτατε καὶ ἄκρῃ πιστότατε φίλε καθαρὲ πρύτανι τῆς Ζακύνθου κύρ. στάμε, τὴν εὐγένειάν σας φιλικῶς ἀκριβοχαιρετοῦμεν. μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς φιλικῆς ὑγείας σας, Σᾶς φανερώνομεν, ὅτι ἕνας καλόγηρος. Ἰγνάτιος τὸ ὄνομά του, κοκκινογένης, κοντὸς εἰς τὴν ἡλικίαν, ἀπὸ τὸν καζᾶν γαστούνης, ἦλθεν εἰς ἕνα μοναστήρι, ὁποῦ εἶνοι κοντὰ εἰς τὴν πολιτείαν ταύτην παλαιὰν πάτραν καὶ ἀπεράσαντες ὀλίγους καιροὺς, συνέβη νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ, ἀνάληψις λεγομένου, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰγνάτιος τοῦ μοναστηρίου ἐπῆρεν εἰς χεῖράς του ὅλα τὰ πράγματα καὶ γράμματα καὶ τὴν βούλαν τοῦ μοναστηρίου, τὰ ὁποῖα τὰ ἐξήτησεν ὁ πιστὸς μας φίλος μητροπολίτης παλαιῶν πατρῶν διὰ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐπιτρόπων τοῦ μοναστηρίου, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἐν καθαρῷ καταστήτῳ καὶ μὲ τὸ χεῖρ τῶν ἐπιτρόπων νὰ ἐχειρισθοῦν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀποφασισθῇ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου ἀναλήψεως, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰγνάτιος μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ τὸ αὐριον ἀπέρασε τὸν καιρὸν ἕως ὁποῦ εὔρηκε εὐκαιρίαν καὶ ἔφυγεν ἀπὸ ἐδῶ καὶ ὡς ἐβεβαιωθήκαμεν, ἦλθεν αὐτοῦ εἰς Ζακύνθον. καὶ διὰ τὰ ὅσα μοναστηριακὰ γράμματα καὶ πράγματα ἐπῆρεν μαζῇ του, πληροφορεῖσθε ἀπὸ τὸν φίλον μας κύρ. ἀλέξιον στέφανον, ὁποῦ τοῦ γράφουν εἰς πλάτος οἱ πιστοὶ μας μητροπολίτης καὶ κοντζαμπασίδης τῆς πάτρας. τὸ λοιπὸν αὐτὸν τὸν καλόγηρον διὰ χατήρι μας καὶ διὰ τὸ δίκαιον νὰ τὸν βάλετε εἰς φύλαξιν καὶ νὰ τὸν βιάσετε νὰ δώσῃ ὅλα τὰ μοναστηριακὰ γράμματα καὶ πράγματα μὲ τὴν βούλαν καὶ ὅσα ἄλλα γράμματα ἔχει μαζῇ του, καὶ μὲ τὸ μέσον τοῦ φίλου μας ἄνοθεν κύ. ἀλέξι νὰ σταλοῦν ἐδῶ ἀσφαλῶς, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ὡς καθαρὸς φίλος καὶ καλὸς γείτων θέλετε προθυμοποιηθῆναι διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ τὸ δίκαιον εἰς τὸν τόπον του καὶ κατὰ τὸν φιλικὸν χρέος τῆς μεταξὺ ἀδόλου φιλίας καὶ ἡμεῖς προθυμοποιούμεθα ἀμοιβαίως διὰ νὰ λαμβάνουν τὸ προσῆκον τέλος αἱ εὐλογοφανεῖς καὶ δικαιολογημένοι αἰτήσεις σας ἐπευχόμενοι σας θεόθεν τέλος ἀγαθόν.

1802 δεκεμβρίου 18, παλαιὰ πάτραι.

[ὑπογραφή τουρκιστὶ καὶ σφαγίς.]

* *

Ἐξ ἐπισήμου ἐγγράφου τοῦ Γραμματέως τῆς Ἰονίου Πολιτείας Κόμιστος Καποδίστρια ἀπὸ 31 Δ)βρίου 1803 πρὸς τὸν Πρύτανιν Ζακύνθου, γίνεται γνωστόν, ὅτι δύο νέοι ἐκ Ζακύνθου, οἱ Κωνσταντῖνος Δακουρός, ἐτῶν 25 ἐκ χω-

ρίου Μουζάκη τῆς Ζακύνθου, γνωστὸς ἐγκληματίας καὶ Εὐάγγελος Φλάμπουρας, ἐτῶν 20 ἐκ χωρίου Μπελούση τῆς αὐτῆς Νήσου, τὸ ἑσπέρας τῆς 9 Ν)βρίου 1803 εἶχον φονεῦσαι ἐν Πάτρας ἕνα τούρκον τῆς ἐκεῖ φρουρᾶς.

Ὁ πρόξενος τῆς Ρωσσίας ἐν Πάτρας Ματθαῖος Μιντζάκης, ἐκτελῶν ἅμα καθήκοντα Γεν. Προξένου τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, ἀναφέρων εἰς τὴν Γερουσίαν Κερκύρας τὸ γεγονός καὶ ὑπ' ὄψιν ἔχων τὴν τραγικὴν τῆς Σμύρνης σκηνὴν, ὑπεδείκνυε τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διέτρεξεν ἡ πόλις τῶν Πατρῶν, φρουρουμένη τότε ὑπὸ 800 στρατιωτῶν, διότι, ἅμα ὡς διεδόθη, ὅτι μουσουλμᾶνός τις εἶχε φονευθῆ ὑπὸ Φράγκου, εἶχε γενικευθῆ ἡ κραυγὴ νὰ ἐνωθοῦν οἱ Τούρκος καὶ νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῶν Φράγκων (Χριστιανῶν), ἀλλ' ἕνεκα τοῦ νυκτερινοῦ σκότους καὶ τῶν συνετῶν μέτρων τοῦ Διοικητοῦ τῆς πόλεως εἶχεν ἐμποδισθῆ πᾶσα μοιραία συνέπεια.

Ἐντεῦθεν ὁ Βοεβόδας Πατρῶν βέβαιος, ὅτι οἱ ἐγκληματῆαι εἶχον καταφύγει εἰς Ζακύνθον, ἐζήτηε ἐκδίκησιν παρὰ τῆς Ἑπτ. Πολιτείας, αὕτη δὲ ἐπὶ τῇ δικαίᾳ αἰτήσῃ του πρὸς ἐπίσημον παραδειγματισμὸν καὶ καθυσύχασιν τῶν ἀδικηθέντων Ὀθωμανῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐξεδικοῦντο κατὰ τῶν Νησιωτῶν, ἂν ἔβλεπον ἀτιμώρητον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὸ ἐγκλημα, διεβίβασεν αὐστηρὰς διαταγὰς πρὸς τὸν Πρύτανιν Ζακύνθου, ὅπως διὰ προκηρύξεώς του ἱκανῆς νὰ μαρτυρήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Γερουσίας πρὸς τὰς γειτονικὰς Ὀθωμανικὰς Ἀρχὰς, προβῆ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ σύλληψιν τῶν ἐγκληματιῶν, ἀμείψῃ δὲ γενναίως τοὺς ἐνεργήσοντας τὴν σύλληψιν αὐτῶν.

Φαίνεται, ὅτι μέχρι Μαρτίου 1804 δὲν εἶχε κατορθωθῆ ἡ σύλληψις τῶν ἐγκληματιῶν, καθὼς καὶ τῶν διαβοητῶν κακούργων Καμπάσιδων, διότι εὑρίσκεται ἡ ἀκόλουθος ἐπιστολὴ τοῦ βοεβόδα γαστούνης πρὸς τὸν Πρύτανιν Ζακύνθου:

«Τὴν εὐγένειάν σας ἠγαπητέ μοι φίλε πριτάμφ τῆς Ζακύνθου καὶ τῶν ἐπτὰ νησιῶνε φιλικῶς καὶ ἀκριβῶς χαιρετῶ ἐρωτώντας καὶ διὰ τὴν ὑγείαν σας.

μετὰ τοὺς ἄνωθεν φιλικοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὴν ἐρώτησιν τῆς ὑγείας σας, σὰς φανερώνω στὲς εἴκοσι τοῦ τρέχοντος ἔλαβα γράμμα ἀπὸ τὸν σρ. κόνσολα τῆς πάτρας καὶ μοῦ ἐφανέρωνε διὰ τρεῖς ἀνθρώπους, κωνσταντῆ νιακορό, μενεγιώτη καμπάση καὶ δημήτρι καμπάση καὶ μοῦ ἐφανέρωνε ποῦ ἂν βρίσκονται αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι ἐδῶ, διὰ νὰ τοὺς πιάσω καὶ ἔκαμα ἐξέτασιν καὶ ἔμαθα πῶς βρίσκονται μέσα εἰς τὸν Πύργον καὶ εὐθὺς ἔστειλα τίτιρον καὶ ἐπῆγε εἰς τὸν ζαπίτη τοῦ Πύργου καὶ αὐτὸς ἔβγαλε ἀνθρώπους νὰ τοὺς πιάσῃ οἱ αὐτοὶ ἐφίγανε ἀπὸ τὰ χεῖρα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔπιασαν μονάχα τὸν δημήτρι στεφανόπουλον καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακὴν. ταῦτα καὶ ὑγαινετε. 1804 μαρτίου 24 γαστούνη. [ΤΣ] Ὁμεραγᾶς βοηβόντας γαστούνης».

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

Τις ὄρες ποῦ τοῦ ρεμβασμοῦ τὸ χᾶδι,
μοῦ παραλεῖ τὴ σκέψη καὶ τὸ βράδυ
κυλᾶ νωχελικᾶ
σὰν ὀπτασία νοιώθω μαγεμένη
τὴ λατρευτὴ θωριά σου, ἀγαπημένη,
γύρω μου νὰ γλυστρᾶ.

Ἄφηνιασμένοι πόθοι ποῦ δουλεύουν
ὡς σκλάβοι ἀπλέρωτοι καὶ διαφαντεύουν
τὴν κάθε μου χαρά,
σπρώχνουν τὴ σκέψη μου νὰ φτερουγίσῃ
ψηλὰ στοὺς οὐρανοὺς καὶ νὰ ζητήσῃ
ἐκεῖ παρηγοριά.

Καὶ λέω πὼς ἐσταμάτησεν ἡ μπόρα
καὶ γι' ἀγνωστὴ κινήσαμε μιὰ χώρα
οἱ δυὸ χεροπαστὰ
καὶ πὼς τριγύρω μας πουλιά λαλοῦσαν
κι' οἱ κάμποι σὲ λουλούδια κολυμποῦσαν
λουλούδια εὐωδιαστά.

Μ' ἂν κάπου κάπου ὁ στοχασμὸς κοντὰ του
σ' ἓνα ταξίδι ξέφρενο πὰ στὰ φτερά του
μὲ δέρνει τὰ τρανά·
γοργὰ γυρνῶ στὴ γῆς κι' ὀλογυρά μου
θωρῶ συντρίμια τὰ γλυκόνειρά μου
καὶ κλαίει μου ἡ καρδιά.

ΝΤΙΒΑΣ ΚΑΡΑΣ

Ἦ Γέρο—Γρηγόρη, ἡ γρηά του ἢ Σοφιανὴ κι' ὁ φίλος τους ὁ Γέρο-
Πάρεδρος ποῦ ἐρχόταν ταχτικά τὴν ἄνοιξη τὰ χειμωνιάτικα βράδια στὸ φτω-
χικό τους γὰ νὰ περάσουν μαζί μερικὲς ἀπ' τὴς ἀτελείωτες ὄρες τῆς νύ-
χτας, βρίσκονται κι' ἀπόψε, μαζί γύρω ἀπ' τὴ φωτιά. Κι' ἐνῶ τὰ καιγό-
μενα ξύλα τριζοβολοῦν στὴ φωτιά, ἡ ζεστὴ θορυβοβόλῃ ἀπλώνει τὴ γλυ-
κειὰ θαλπωρὴ τῆς κ' οἱ παιχιδιάρικες φλόγες φωτίζουν τὰ γέροκα καὶ
ἐρειπωμένα πρόσωπά τους, λένε μὲ τὴ σειρά τους ὁ καθένας γι' ἀκόμα
μιὰ φορὰ μ' ἀπλὰ λόγια ἀπλὲς ἱστορίες γι' ἀνθρώπους, γιὰ ζῶα, γιὰ τό-
πους, γιὰ χρόνους, γιὰ ὅ,τι εἶχε ἐνδιαφέρον ἀπ' τὴ μακρόχρονη ζωὴ τους.
Μ' ἀπόψε ὁ Γέρο-Πάρεδρος ἔχει καὶ κάποιον ἄλλο λόγο ποῦ ἤρθε.

Δῶ καὶ δέκα μέρες τοῦ ἔκλεψαν ἀπ' τὴν αὐτὴ τοῦ σπιτιοῦ του τὸ
μαρτί του. Κλέφτες συστηματικοί, ζωοκλέφτες δὲν τοῦ τὸ εἶχαν πάρει.
Ἦχι γιατί δὲν ὑπῆρχαν τέτοιοι στὸ χωριό. Ἦκλεβαν ὄλοι. Ἦκτὸς ἀπ' τὸν
παπᾶ κανέναν ἄλλον δὲν μπορούσε νὰ πεῖ ὅτι ἔχει τὰ χέρια του καθαρὰ.
Ἦλλ' ἂν ἀνακατεῦσαντε ὄλοι στὴς ζωοκλοπές, ἦταν στὸ χωριό καὶ με-
ρικοὶ ποῦ ἀπ' τὸ φόβο δὲν τοὺς πείραζαν οἱ ζωοκλέφτες. Κ' ἓνας ἀπ'
αὐτοὺς ἦταν κι' ὁ Γέρο-Πάρεδρος. Καὶ σ' ὄλους ἔκανε ἐντύπωση ἡ ἐξαφί-
νιση τοῦ μαρτιοῦ. Τάφερε ἀπὸ δῶ, τάφερε ἀπὸ κεῖ ὁ Γέρο-Πάρεδρος,
ρώτησε, ξαναρώτησε κι' ἡ κατάληξη ἦταν ὅτι τὸ μαρτί τὸ εἶχε πάρει κά-
ποιος δικός του, κάποιος πολὺ φίλος του ποῦ δὲν εἶχε φόβο νὰ πάθει τί-
ποτε ἅμα ἀνακαλυπτόταν. Κι' αὐτὸς δὲν μπορούσε νὰ εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ
Γέρο-Γρηγόρη καὶ τὴ γρηά του. Γιατὶ αὐτοὶ οἱ δυὸ ἀνθρώποι ζοῦσαν εἰς
βάρος τῶν χωριανῶν τους.

Ἦταν παντρευτήκανε δῶ καὶ σαράντα χρόνια, εἶχαν καλὴ περιουσία
γιατὶ ἡ Σοφιανὴ ἦταν μοναχοκόρη. Μὰ ὁ Γέρο Γρηγόρης ἦταν ἄπραγος
καὶ τεμτέλης καὶ δὲν ἔκανε ἄλλη δουλειὰ παρὰ νὰ γλεντᾷ καὶ νὰ χαρ-
τοπαίζει ὀλημερίς, τρώγοντας τὴν περιουσία τῆς γυναίκας του ποῦ τὸν εἶχε
πάρει ἀπὸ ἔρωτα καὶ δὲν τοῦ χάλαγε τὸ χαῖρι. Ἦλλὰ αὐτὰ τὰ πράγματα
δὲν ἔχουν καλὸ τέλος. Μιὰ μέρα ἐκεῖ στὰ χαρτιὰ πιάστηκε μὲ κάποιον καὶ
τράβηξε τὸ μαχαῖρι του νὰ τὸν σφάξει. Τὸ τυχερὸ βρῆκε τὸ μαγαζάτορα
ποῦ μπῆκε στὴ μέση νὰ χωρίσει. Τὸ μαχαῖρι τὸν πέρασε πάντα, κι' ἄλλη
καὶ τὸν ἄφησε στὸν τόπο. Τὸ πλήρωσε μ' ὄλη του τὴ ζωὴ τὸ ἔγκλημα
αὐτό. Δικάστηκε Ἰσόβια, Κ' ἐνῶ μπῆκε στὴ φυλακὴ νέος τριάντα χρονῶν,
βγῆκε μὲ χάρη γέρος ἐξηντάρης. Δὲν βρῆκε, ὅταν γύρισε στὸ χωριό του
παρὰ τὴ γρηά του καὶ μιὰ χαμοκέλλα. Τὴν περιουσία τὴν εἶχαν φάει ὄλη
τὰ δικαστήρια.

Ἦ Σοφιανὴ δὲν εἶχε ξαναπαντρευτεῖ. Ζοῦσε ὄλ' αὐτὰ τὰ χρόνια
μόνη, ξενοδουλεύοντας. Οἱ κακιὲς γλώσσες ἐλέγαν καὶ τὸ πίστευαν ὄλοι
πὼς εἶχε μπλέξει μὲ τὸν Γέρο-Πάρεδρο, ὅταν ἦταν καὶ κείνος νέος καὶ

βλεπόσαντε τὰ βράδια πότε στὸ δικό της, πότε στὸ δικό του σπίτι καὶ σ' ἐρημικὲς ἐξοχὰς τοῦ χωριοῦ. Κι' αὐτὸ θάταν σωστὸ γιατί ὁ Γέρο-Πάρεδρος εἶχε μείνει ἀνύπαντρος. Μὰ τώρα μὲ τὸ γυρισμὸ τοῦ Γέρο-Γρηγόρη ὅλα αὐτὰ ἦταν μιὰ παλιὰ ἱστορία ποὺ δὲν εἶχε καμμιά σημασία, οὔτε γιὰ τὸ Γέρο-Γρηγόρη, οὔτε γιὰ τὴ Σοφιανή, οὔτε γιὰ τὸ Γέρο-Πάρεδρο. Τὰ γεράματα καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν ἀνθρώπων δὲν εἶχαν ἀφήσει καμμιά θέση στὴ καρδιά τους γιὰ τὰ πάθη ποὺ προκαλοῦν ἡ ζήλεια καὶ ὁ ἔρωτας. Γι' αὐτὸ ὁ Γέρο-Γρηγόρης κι' ὁ γέρο-Πάρεδρος δὲν ἄργησαν νὰ γίνουν φίλοι πολὺ στενοὶ καὶ νὰ περνοῦν τὶς μέρες τους μαζί.

Ἐπειδὴ περιουσία δὲν ὑπῆρχε πιά κι' ἡ Σοφιανὴ δὲν μποροῦσε νὰ ξενοδουλεύει τώρα, ὁ Γέρο-Γρηγόρης ποὺ δὲν ἤξερε νὰ δουλεύει οὔτε νέος γιὰ νὰ τὰ καταφέρουν νὰ ψευτοζοῦν ἄρχισε νὰ κάνει μικροκλεψές. Τὸ καλοκαίρι ἔβανε χέρι στὰ περιβόλια καὶ στὰ χωράφια, παίρνοντας λαχανικά, φρούτα, καλαμπόκια, σάβρια κι' ὅ,τι ἄλλο. Τὸ χειμῶνα ἔγδαινε μὲ ἀντικλείδια τὰ σπύτια ἐκεινῶν ποὺ εἶχαν κατέβη στὰ ξεχειμαδιὰ ἀφαιρώντας ἄλλοῦ λίγο ἄλευρι, ἄλλοῦ λίγο τυρί, ἄλλοῦ λίγο κρασί, ἄλλοῦ λίγο λάδι κι' ἀπὸ τι ἄλλο φαγώσιμο εὔρισκε. Ἦταν ὅμως δίκαιος. Ἐπαιρνε ἀπ' ὅλους κανονικὰ κι' ὅσο τοῦ χρειαζόταν γιὰ μιὰ-δυὸ μέρες. Ζωοκλοπὲς ὅμως δὲν ἔκανε. Πρῶτα-πρῶτα γιατί τοῦταν δύσκολο νὰ τρέχει τὶς νύχτες στὰ πλάγια γιὰ νὰ βρεῖ κοπάδια κ' ὕστερα φοβόταν νὰ τὸ παρακάνει. Αὐτὲς τὶς μικροκλεψιμὲς τὶς ἤξερε ὅλο τὸ χωριό, ἀλλὰ κανένας δὲν τοῦ εἶχε κάμει παρατήρηση καὶ κανεὶς ποτὲ δὲν τὸν εἶχε καταγγεῖλει στὶς ἀρχές. Εἶχαν ἀνεχτεῖ οἱ χωριανοὶ του νὰ ζοῦν εἰς βάρους τους αὐτοὶ οἱ δύο φτωχοὶ καὶ ἄτυχοι γέροι.

Γι' αὐτὸ τοῦ ἔκαμε ἐντύπωση καὶ τοῦρχότανε παράδοξο τοῦ Γέρο-Πάρεδρου πὼς ὁ Γέρο-Γρηγόρης ἀποφάσισε νὰ κάνει τώρα καὶ ζωοκλοπὲς καὶ ν' ἀρχίσει ἀπ' αὐτὸν ποὺ καὶ φίλοι στενοὶ ἦταν καὶ ταχτικά τοῦ ἔδινε ἀπ' ὅ,τι εἶχε. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε ὑποψία καὶ γιὰ κάποιον ἄλλον πούχαν μαλώσει γιὰ κτηματικὲς διαφορὲς, ἤθελε νὰ μίθει ἀκριβῶς. Καὶ δὲν εἶχε καμμιά ἀμφιβολία πὼς θὰ τοῦ τὸ μαρτύραγε, ἀφοῦ ἦταν φίλοι στενοὶ καὶ ἐκεῖνος δὲ φοβόταν νὰ τοῦ κάμει κακό. Κι' αὐτὸς ἦταν ὁ ἔξαλλος λόγος ποὺ τὸν εἶχε φέρει ἀτόπως στοὺς φίλους του. Τὰ πρῶτα ξύλα τῆς φωτιᾶς εἶχαν καεῖ κ' ἡ Σοφιανὴ εἶχε βάλει ἄλλα. Ὡς, πολλές εἶχαν περάσει καὶ πολλὲς ἱστορίες εἶχιν εἰπωθεῖ. Εἶχ' ἔρθει ἡ ὥρα τώρα νὰ ρωτήσῃ καὶ νὰ μάθει.

— Γρηγόρη, τοῦ εἶπε, χωρὶς πολλὰ λόγια, ὅπως ξέρεις μοῦκλεψαν τὸ μαρτίνι μου καὶ τὰ πράματα λένε πὼς μοῦ τὸ πῆρε ἀνθρώπος δικός μου ποὺ δὲ φοβόταν ἂν τὸν μάθω νὰ πάθει τίποτα. Μοῦ τὸ πῆρες ἐνὶ τῷ μαρτίνι. Δὲν μποροῦσε νὰ μοῦ τὸ κάμει ἄλλος. Γιατί τὸ πῆρες; Εἶχες καμμιά ἀνάγκη μεγάλη; Δὲν εἴμαστε φίλοι σπιτικοὶ τόσα χρόνια κι' ὅσες φορὲς βρεθήκατε σ' ἀνάγκη δὲν σὰς φάνηκα χρήσιμος; Γιατί μ' ἔκλεψες; Θέλω

νὰ μοῦ πεῖς τὴν ἀλήθεια, νὰ μοῦ τὸ μαρτυρήσεις καὶ δὲν ἔχεις νὰ πάθεις τίποτα. Ἄν μοῦ τὸ κρύψεις, θὰ βασανίσῃς καν' ἄλλο φτωχό. Καὶ δὲν πρέπει ἐσὺ ποὺ ἔχεις τόσα πολλὰ κρίματα νὰ πάρεις καναν' ἄλλο ἀθῶο στὸ λαιμό σου. Γιατί ἐμένα δὲν μ' ἔκλεψαν ποτὲ ὡς τὰ σήμερα καὶ τόχω μεγάλη προσβολὴ αὐτὸ ποὺ μοῦκαναν. Γιὰ νὰ βρῶ τὸ μαρτίνι μου θὰ φέρω τὴν Ἀστυνομία καὶ θ' ἀναστατώσω ὅλο τὸ χωριό.

Ὁ Γέρο-Γρηγόρης, ἀφοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιὰ στὴ Σοφιανὴ ποὺ ἐξακολουθοῦσε νὰ γνέθει τὴ ρόκα της καὶ νὰ βλέπει πρὸς τὴ φωτιά.

— Δὲν πῆρα τίποτε Πάρεδρε, τοῦ ἀπήντησε χωρὶς νὰ τὸν κοιτάξῃ. Μὴ χάνεις τὰ λόγια σου σὲ μένα. Ὅ,τι κι' ἂν ἦταν κι' ἀνθρώπο νὰ εἶχα σκοτώσει, θὰ σοῦ τὸ μαρτυροῦσα. Ἀπὸ σένα κ' ἐγὼ καὶ ἡ γρηγὴ μου δὲν ἔχουμε ὅπως ξέρεις μυστικά. Κάποιος ἄλλος θὰ σ' ἔκλεψε καὶ πρέπει νὰ τὸν βρεῖς. Ἐγὼ καλλίτερα θὰ τόειχα νὰ βάλω φωτιά νὰ κάψω τὸ φτωχικό μου παρὰ νὰ πάρω δικό σου πράμα. Καὶ καθὼς εἶπε τὰ τελευταῖα λόγια, ἔγειρε στὸ προσκέφαλό του γιατί ἀπὸ τὴ γλάρα τῆς φωτιᾶς τὸν εἶχε πάρει μαλακὰ ὁ ὕπνος.

Ὁ Γέρο-Πάρεδρος δὲν εἶπε τίποτε ἄλλο. Φαινότανε πὼς εἶχε πιστέψει τὰ λόγια τοῦ Γέρο-Γρηγόρη. Ἡ γρηγὴ Σοφιανὴ ἀφοῦ σηκώθηκε καὶ σκέπασε τὸ γέρο της μὲ μιὰ ἀπλάδα κ' ἔρριξε ξύλα στὴ φωτιά, ξανακάθισε στὴ θέση της. Κ' οἱ δύο τους τώρα, αὐτὴ κι' ὁ Γέρο-Πάρεδρος ποὺ τοὺς ἄρρεσε καὶ τῶρ' ἀκόμα νὰ μένουν μαζί κι' ἄς ἦταν γέροι πιά, συνέχισαν νὰ μιᾶν μὲ χαμηλὴ φωνή. Μεσ' στὴ μικρὴ χαμοέλλα τώρα δὲν ἀκουγόταν παρὰ τὸ παρᾶξενο ροχάλημα τοῦ Γέρο-Γρηγόρη καὶ τὸ μουρμούρισμα τῆς φωτιᾶς.

Μὰ ξάφνου ὕστερ' ἀπ' ἀρκετὴ ὥρα ἔπαψε ὁ Γέρο-Γρηγόρης τὸ ροχάλημα κι' ἄρχισε νὰ παραμιλάει στὸν ὕπνο του.

— Ἀκοῦς, γρηγὴ, ἔλεγεν, ἀκοῦς! Ὁ Πάρεδρος ἤθελε νὰ τοῦ μαρτυρήσω ποὺ τοῦ φάγαμε τ' ἀρνί! Τὶ λέει γρηγὴ, τί λέει! Ἐγὼ νὰ τοῦ ἴω κάμω καλά; Χά! χά! χά! Τὶ κουτὸς ποὺ ἦταν. Κι' εἶχε ἓνα πάχος τ' ἀφιλότιμο! Μακάρι νάειχε κι' ἄλλο!

Ὁ Γέρο-Πάρεδρος κ' ἡ Σοφιανὴ κοιτάχτηκαν καὶ χαμογέλασαν κ' οἱ δύο τους.

— Συχώρεσέ με, Πάρεδρε, τοῦ εἶπε ἡ Σοφιανὴ κοιτάγοντάς τον στὰ μάτια καὶ κάνοντας νὰ κοκκινήσει τὸ γέρο πρόσωπό της. Συχώρεσέ με, δὲν μπόρεσα νὰ τὸν ἐμποδίσω.

Ἐκεῖνος δὲν τῆς εἶπε τίποτα. Ἀλλὰ ἓνα νέο χαμόγελο ποὺ ἀνθίσει ἐλαφρὰ στὰ χεῖλη του, ἔδειχνε ὅτι τὴ συχωροῦσε.

Ὁ Γέρο-Γρηγόρης εἶχε πάψει πιά νὰ παραμιλάει καὶ γύρισε ἀπ' ἄλλο πλευρό.

— Θὰ τὸν ξυπνήσω, εἶπε ὁ Πάρεδρος στρέφοντας τὸ πρόσωπό του πρὸς τὸ μέρος ποὺ κοιμόταν ὁ Γέρο-Γρηγόρης καὶ τὸν κούνησε στὰ πόδια

*Εκείνος ξύπνησε άμέσως.

— Δέν έφυγες άκόμα Πάρεδρε του είπε κοιτάγοντάς τον με κάποια άνησυχία.

— "Όχι δέν έφυγα. Θα φύγω τώρα, άφοϋ έμαθα εκείνο που ήθελα. Ξέρεις γιατί σε ξύπνησα ; Στο παραμιλητό σου τὰ μαρτύρησες όλα. "Ό,τι σ' εμπόδιζε ο νοϋς σου να μου δολογήσεις, τὰ φανέρωσ' ή ψυχή σου που άρκετès άμαρτίες τή βαραίνουν και δέν ήθελε να πάρει κι' άλλες. Μου τὸ φάγατε τὸ μαρτίλι. 'Αλλά δέν πειράζει. Τόματα και βεβαιώσκα κ' έτσι δέν φορτώθηκα εκείνο τὸ φτωχὸ που άδικα υποψιαζόμουν.

— Τί λές Πάρεδρε ! *Α, μπά ! Στ' όνειρό μου τόβλεπα ! Δέν ήταν αλήθεια ! Πιστεύεις εσὺ στὰ παραμιλητά και τὰ όνειρα ;! Κ' ενῶ έλεγε αυτά ο Γέρο—Γρηγόρης κοιτούσε επίμονα τή γρηά του.

— Μην υποψιάζεσαι τή γρηά σου, του είπε ο Γέρο—Πάρεδρος, που τον κατάλαβε. Τ' άκουσα από τὸ ίδιο σου τὸ στόμα που έλεγε τούτη τή φορά τήν αλήθεια. "Όταν κοιμήθηκες, δέν έφυγα επιτήδες γιατί ήξερα ότι θ' άρχιζες να παραμιλᾷς και θα μου τάλεγες όλα. Σ' έχω άκούσει πολλά βράδια να παραμιλᾷς στον ύπνο σου για ό,τι είχαμε κουβεντιάσει στο ξύπνιο σου και γι' αυτό ήξερα πὸς θα τήν πάθαινες άπόψε.

— Ναί, πάρεδρε, παραμιλᾷω στον ύπνο μου. Μου τάφηκε έλάττωμα ή καταραμέν' ή φυλακή. 'Αλλά στ' όνειρό μου τόβλεπα ότι σου πήρα τὸ μαρτίλι. Δέν ήταν αλήθεια. Μή με παίρνεις στη ψυχή σου.

— Σε παίρνω και σε παραπαίρνω στη ψυχή μου, του είπε εκείνος, καθῶς σηκωνόταν για να φύγει. Στ' όνειρό σου τόειδες, αλλά τούτη τή φορά τ' όνειρό σου ήταν αληθινό !

Π. ΑΧΑΙΟΣ

ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ

Στὸ βλέμμα σου τόσο που κλαίει ή ψυχή μου !
Πνιγμένη ή χαρά μου κι' ή λύπη στητή...
Λογίζομαι τώρα για άπλη άπαντοχή μου,
κοντά μου, στὸ δάσος, έσένα κι' αϋτή.
"Αχ ! μη με ρωτήσης, τί μου γινε ή χάρη
της ξένοιαστης ώρας σε μάτια παιδιου.
Τὸ ξέρω που έλπίδα δε θάρθει να πάρει
τη μόνιμη πίκρα, με γλύκα χαδιοϋ.
Στά μάτια μου τώρα τῶν άστρων θα πέφτει
ή νύχτια γλυκύτης τῶν άδειων ὠρῶν.
Κι' άργη τῶν βλεφάρων θα κλείει τὸν καθρέφτη
ή κούραση τῶσων χαμένων καιρῶν...

ΙΣΙΔΩΡΑ ΚΑΜΑΡΙΝΕΑ

ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΑ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Σπάνιους και μικρότατους χώρους άφησε ελεύθερους ή οικοδομική μέσα στην Πάτρα. "Ας μη θυμηθούμε πίσους κήπους μπορούσαμε ναχουμε, αν δέν τους εκάλυπταμε με ντουβάρια. Βέβαια είναι προσοδοφόρα τ' ακίνητα. 'Αλλά δέν έχουν τήν ιδιότητα να δίνουν και τ' αγαθά του πράσινου φύλλου. Ούτε τήν ψυχική ικανοποίηση του χρωματιστου λουλουδιοϋ. "Ας μη θυμηθούμε τες άνοησίες που κάναμε, γιατί θα μαλώσουμε. Είμαστε άκόμη μακριά για να άναγνωρίζουμε τὰ λάθη μας. Μόνο οι ὄριμοι και καλλιεργημένοι άνθρωποι είν' έτοιμοι σε κάθε στιγμή να κάνουν πρόθυμα τήν δολογία της πλάνης τους. Και γι' αυτό κι' όλας πᾶνε μπροστά γρηγορα. 'Εμεις εννοούμε να προστατεύουμε τες βλακείες μας και τους πεθαμένους μας άκόμα.

"Όπως από φανατισμό ή άγνοια συχνά άρνιούμαστε τις περασμένες αξίες, έτσι κι' από πρόληψη προγονόπληκτη προστατεύουμε και αξιοποιούμε τὰ λάθη τους ή τες αδυναμίες τους. Γι' αυτό ά; μη μιλήσουμε για τὰ περασμένα. θα θύμωναν οι άπόγονοι τῶν σπουδαίων προγόνων. Και γι' αϋτοστήριξη της μνήμης τους θα εκτιζαν και κάθε... δρόμο μέσα στην πόλη. "Ας αφήσουμε τί γίνηκε άφοϋ από τὰ παθήματα ή ράτσα μας δέν παίρνει μαθήματα κι' άς τὸ βεβαιώνει ή χρησιμομάθειά της. Τώρα τί γίνηκε. Τώρα τί δείχνει πόλη μας.

Στους σπάνιους και μικρότατους χώρους φυτεύθησαν λιγοστά φυτά διακοσμητικά. 'Ακόμα και στους στύλους του ηλεκτρικού κρεμάσθηκεν από μιὰ γλάστρα. "Ετσι λίγη πρασινάδα, δυὸ τριαντάφυλλα, πέντε γεράνια, λίγες πυράκανθες. Χρωματισμοί δροσιᾶς και χαρᾶς στὸ δρόμο μας.

Τήν πλατεία μας του Γεωργίου άνακουφίζουν τὰ δροσερά φυτά όσα μόρρεσαν να φυτευθοϋν ανάμεσα στον τρομερόν όπλισμόν του μπετόν που τήν προστατεύει. Τὰ Ψηλά 'Αλώνια έχαμογέλασαν τὸ χρωματισμὸ χαμόγελο του λουλουδιοϋ και της πράσινης χλόης. Του 'Αγίου 'Ανδρέου τὸ λεγόμενο πάγκο άνάβλυσε τή χαρωπή γαλήνη μεσ' τὰ χαμηλά φυτά που τὸ σκέπασαν. Λυπᾶμαι που δέν βρίσκω να συνεχίσω τὸν κατάλογο τῶν ανθισμένων μας χώρων. Μὰ κι' αϋτὰ μόνο είν' άρκετὰ για να φέρουν τήν εϋχή στο μυαλὸ που τὰ θέλησε, στὰ χέρια που τὰ φύτεψαν και στην καλωσύνη που τὰ δέχτηκε στοργικά.

Δέν είναι ο διακόσμηση μόνο. Αϋτή δέν θάξιζε τόσο. Αϋτή μάλιστα ή διάθεση του στολισμοϋ μας τρώει. Της βιτρίνας ο καϋμός μᾶς άφανίζει. "Όχι λοιπόν για τή διακόσμηση. Γι' άλλους σπουδαιότερους λόγους. "Ο διαβάτης ο άναμένος από τὸν κόπο κι' ο ταρμαμένος από τὸν άγώνα, σαν συνιτίζει τήν γαλήνια χλόη και τὸ αἰπόδοξο λουλουδι, άσυναίσθητα παίρνει τήν παρηγοριά και τήν ενθάρρυνση. 'Από μακριά από τὸ βάθος του δρό-

μου τὸ κόκκινο χαμόγελο τῆς τριανταφυλιᾶς γίνεται ἀνεκτίμητο καὶ ψυχω-
τικό χᾶδι γιὰ τὸν ἄνθρωπο τῆς ἰδρωμένης ζωῆς. Ἴσως δὲν νοιώθουν συ-
νειδητὰ ὅλα αὐτὴ τὴν ἐπίδραση. Ὅμως ποιὸς ἢ ἀρνηθῆ τὴν ὑπαρξή της;
Κ' ὕστερα ἢ νεολαία; Ὁ κόσμος τῶν μικρῶν; Γι' αὐτὰ τὰ παιδιά τῆς πόλης
ποὺ τόσο σπίνια ζοῦν κοντὰ καὶ γνωρίζουν σπανιότερα τὴν ἀγαθωσύνη
τῆς ριζωμένης πλάσης; Γι' αὐτὰ τὴν ἀγαθὸ; Ποιὸ κήρυγμα καὶ ποιά δασκά-
λα μπορεῖ νὰ καλωσυνέψῃ τὴν παιδικὴ ψυχὴ περισσότερο ἀπὸ μιὰν ἀνθι-
σμένη τριανταφυλίᾶ, στὴν ὥρα ποὺ ἡ ψυχοῦλα αὐτὴ εἶν' ἀνοικτὴ; Κι'
εἶν' ἀνοικτὴ, τὴν ὥρα ποὺ παίζει τὸ παιχνίδι τῆς ἡλικίας της γύρω στὸ
φτυεμένο κομμάτι τῆς γῆς.

Εἶδα πολλὰ φορὲς διαβίτες ποὺ σταμάτησαν τὸ βιαστικό τους βιά-
σισμα κ' ἐκύτταξαν τὴν χλωροσιὰ. Ἐχαίροντο τὰ παιδάκια ποὺ παίζανε κ'
ἐκελαῖδοῦσαν στὴν ἀνθισμένη πλατεῖα. Μὰ χάριχα κ' ἐκαμάρωσα τοὺς
ἀνθρώπους, τὴν εὐκολὴ ἐξημέρωσή τους. Δὲν πείραξαν οὔτε ἓνα λουλουδι.
Δὲν ἄγγιξαν οὔτε ἓνα φύλλο. Οἱ ἴδιοι ποὺ σπάσανε τὲς σιδερένιες βρῦσες
τοῦ Δήμου. Πῶς νὰ τὸ ἐξηγήσῃ κανεὶς; Ἐγὼ πιστεύω στὴν εὐεργετικὴν
ἐπίδραση τοῦ φτυεμένου κόσμου. Στὴν αἰσθητικὴ καὶ ψυχικὴ ἐπιρροή του.
Μᾶς δίνει ἀπόλαυση αἰσθητικὴ, μᾶς κάνει ἀγαθοὺς καὶ καλοὺς. Γι' αὐτὸ
ἐκτιμᾶω περισσότερο ἓνα γεράνι ἀπὸ ἓνα ντουβάρει. Ἐνα φύλλο ἀπὸ μιὰν
ἀγρόσυνη. Ἐνα λουλουδένιο χρῶμα ἀπὸ...δέκα χιλιάδες χρονογραφήματα.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ

ΔΙΣΤΑΓΜΟΣ

Τ' ὄμμα τους δύνει σὲ θάμπος ἀπλανές
ἠδονικοὺς νυστάζοντας καμάτους.
Ἄρνηθηκαν ἢ σκιές τὰ σώματά τους
καὶ πρὸς τὸ δάσος φεύγουν μελανές.

Καὶ αὐτὰ, γυμνά, στὸ γλαυκὸν ἀχανές
ἄστρα τ' ἄδειλα ἀνάφτουν ὄνειρά τους
κ' ἐρωτικὴ λιποθυμεῖ ἢ χαρὰ τους,
τῆς σάρκας πρὶν σιγάσουν ἢ φωνές.

Ρόδινοι θάλλουν τῶν δαχτύλων τύποι
στὸ δέρμα τους—λάγνα ἄνθη τῆς νυχτός.
Ὅμως τὸ σκίρτημα τῆς τόλμης λείπει

καὶ λύει τὰ μέλη τῆς ἀφῆς ἢ θέρμη,
ἐνῶ φθείρεται ὁ πόθος τους κλειστός,
κ' ἐντρομο φίλημα τὰ χεῖλη τρέμει...

ΚΛΕΑΡΧΟΣ ΣΤ. ΜΙΜΙΚΟΣ

ΕΡΩΤΙΚΗ ΩΡΑ

Ἔλα τὸ βράδυ—βράδυ στὴν ἀπλὴ τὴν κάμαρά μου.
Μοράνοιχτη τὴν ξώπορτα πρὸς χάρη σου θ' ἀφήσω
καὶ θάβγω στὸ κατῶφλί μου νὰ σὲ προαπαντήσω
μαζὺ μὲ τὴν χαρὰ μου.

Ἡ λάμπα μου καλόκαρδη στὸν τοῖχο καρφωμένη
γιὰ ν' ἀνεβεῖς ἀνέμποδα τὴ σκάλα θὰ σοῦ φαίξει
καὶ στὰ μαλλιά σου μπλέκοντας τὸ φῶς της θὲ νὰ παίξει
φτωχὴ κι' ἀγαπημένη...

Δὲν ἔχω τίποτα τρανό, σὰ ῥθεῖς νὰ σοῦ προσφέρω:
ἀπ' τὴ ζωὴν ἀπόμεινα φτωχὸς καὶ λυπημένος
κι' ἂν εἶχα κάτι, τ' ἄρπαξε μιὰ νύχτα κάποιος ξένος
ἀγύριστα—τὸ ξέρω.

Θὰ κόψω μόνο τοὺς χρυσοὺς ἀνθοὺς τῶν ἀστεριῶνε,
καθὼς στὸ παραθύρι μου τὰ φύτρα τους πετᾶνε
καὶ θὰ τὰ κάμω στέφανο—ξανθά, πῶς θὰ σοῦ πᾶνε
στὸ γῦρο τῶν μαλλιώνε!

Θὰ σοῦ διαβάσω, ὕστερα, τὸ τελευταῖο τραγοῦδι
κι' οἱ στίχοί του τριγύρω σου, καπνοί, θὲ νὰ φτεργιάζουν
κι' ἀπ' τὴ θυσία του ὅλα σου θὰ παίρνουν νὰ σὲ μοιάζουν
σὰ νᾶσουν ἀγγελοῦδι.

Τὴν ἀνοιξὴ στὰ χεῖλη σου χαρούμενα θὰ σπεῖρω,
λουλουδι, χρυσολούλουδο τὸ κάθε ἀπ' τὰ φιλιὰ μου
καὶ σάμπως ἢ πανάνθιστη νὰ σπέρνεται καρδιά μου
γιὰ τὸ δικό σου μῦρο...

Καὶ τὴν ψυχὴ μου, ποῦμεινε παιδοῦλα λυπημένη
θὰ κόψω ἀπ' τὸν κόρφο μου καὶ θὰ τὴν ἀπιθώσω
στὰ χέρια σου γελούμενη. Τὶ κι' ἄλλα νὰ σοῦ δώσω,
ποῦ τίποτα δὲ μένει;

ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

ΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟΝ

Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΩΝ «ΑΧΑΪΚΩΝ»

Ἡ ἔρευνα πού τό περιοδικό μας υἰοθέτησε τόν περασμένα χρόνο γιά τήν πνευματική κίνηση στόν τόπο μας δέν ἔμεινε χωρίς ἀπόκριση ἀπό τήν κοινωνία μας. Στά δύο περασμένα τεύχη μας ἐδημοσιεύσαμε δεκαπέντε ἀπαντήσεις πού λάβαμε ἀπάνω στό ζήτημα ἀπό διάφορους ἐκλεκτούς ἀναγνώστες μας. Ἡ συγκομιδή, ὄχι μονάχα ἡ ποιοτική ἀλλά καί ἡ ποσοτική, δέν μπορεῖ νά εἰπῆ κανέναν πῶς ἐστάθηκε φτωχή. Ἀπόδειξη πῶς ἡ ἀνησυχία αὐτή δέν εἶνε μονάχα δική μας, ἀλλά ἐκτείνεται σ' ἕνα μεγαλύτερον ἀριθμό καλλιφερμένων συμπολιτῶν μας. Καί στίς ἀπαντήσεις πού λάβαμε, σχεδόν μέ παμψηφία ἀναγνωρίζεται ἡ καθυστέρησή μας στό κεφάλαιο αὐτό, ἀδιάφορο ἄν μερικοί τήν θεωροῦν γενικώτερο φαινόμενο. Ἄλλωστε στό σημεῖο αὐτό οὔτε μ' ἐκείνου διαφωνοῦμε. Γιά τό βαθμό καί τίς ἀναλογίες ἀπλῶς ἔχουμε ἐπιφυλάξεις. Ἐπίσης σχεδόν ἡ παμψηφία τῶν ἐπιστολογράφων μας προτείνει τήν συνεργασία τῶν στοιχείων πού τὰ βόσκει ἡ ἀνησυχία καί τοὺς καίει ὁ ζῆλος γιά τή δημιουργία πνευματικῶν ἐκδηλώσεων στήν πόλη μας. Δυστυχῶς οἱ ἀνήσυχες στιγμές πού περνᾶ τόν τελευταῖο καιρὸ ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης δέν μποροῦν νά θεωρηθοῦν κατάλληλες γιά τήν καλλιέργεια τέτοιων λουλουδιῶν, πού χρειάζονται τό ἔδαφος τῆς ἠρεμίας καί τῆς ψυχικῆς γαλήνης γιά νά προκόψουν. Ὡστόσο καί ἡ ἀπλή διαπίστωση τοῦ γεγονότος πού ἦταν τό ἀντικείμενο τῆς ἔρευνάς μας καί ἡ γενική ἐκδήλωση τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀντιδράσεως θεωροῦνται ἀπό μέρος μας ἱκανοποιητική ἀπόδοση γιά τὸ σκοπὸ μας. Εὐχόμεστε καί ἐλπίζουμε πῶς τὰ πράγματα θά ἐπιτρέψουν στό προσεχές μέλλον νά χαροῦμε ἐκδηλώσεις πού τὸ ἀόριστο σπέρμα τους ἔρριχτηκε μέσα στίς σελίδες μας.

Τὰ «Αχαϊκά», πού ἡ ἔκδοσή τους εἶνε μιὰ τέτοια ἐκδήλωση καί προσπάθεια, μέ τίς μικρές τους δυνάμεις δέν θά σταματήσουν νά ὑπενθυμίζουν τήν ἀνάγκη καί νά ἐνθαρρύνουν κάθε προσπάθεια πού θά τεῖνη πρὸς τήν κατεύθυνση αὐτή. Στήν προσπάθειά τους ἐλπίζουμε πάντοτε πῶς θά σταθῇ πολύτιμος συνεπίκουρος καί ὁ καθημερινὸς πατρινὸς τύπος, πού ὀφείλουμε νά ὀμολογήσουμε πῶς δέν ἔμεινε ἀμέτοχος στή συζήτηση, πού ἔτσι μέ τό μέσο αὐτὸ ἐπῆρε εὐρύτερη δημοσιότητα. Ἰδιαίτερη μνεῖα ἀξίζει νά κάμουμε γιά τὰ σχετικά ἄρθρα τοῦ ἐκλεκτοῦ Ἀθηναίου συνεργάτη τοῦ «Νεολόγου» Στοχαστῆ.

Η ΠΡΟΤΟΜΗ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

Ἡ πρώτη προσπάθεια διὰ τὴν ἀνέγερσιν προτομῆς εἰς τὸν Ἀνδρέαν Καρκαβίτσαν ἔγινε κατὰ τὸ 1927 ἀλλ' ἀπέτυχε. Δευτέρα προσπάθεια κατεβλήθη κατὰ τὸ 1934 ἀλλ' ἀπέτυχε καί ἐκείνη. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1936 καθηρτίσθη καί διὰ τρίτην φορὰν Ἐπιτροπὴ μέ ἀποτέλεσμα τήν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς καί ἀποκάλυψιν τῆς προτομῆς εἰς Λεχαινὰ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον.

Ἡ συλλογὴ τοῦ ἀναγκαιοῦτος χρηματικοῦ ποσοῦ δέν ὑπῆρξε κοπιώδης. Πρῶτοι οἱ συμπολιταί του οἱ τὸσον κατακριθέντες ὅτι ἠγγνόσαν τὸν Καρκαβίτσαν, προσέφεραν μέ γενναιότητα καί προθυμίαν τὸν ὄβελόν τους. Καί διὰ πρώτην φορὰν ἐγνώρισαν τὰ Λεχαινὰ φιλολογικὰς διαλέξεις μέ μεγάλην συρροήν καί ἱκανοποιητικὰς εἰσπράξεις προοριζόμενας δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Ἀλλὰ καί αἱ προσφοραὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξαν πυκναί. Δῆμοι, Κοινότητες,

ἰδίωται μᾶς ἐβοήθησαν. Καί ἰδιαιτέρως αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νά ἐξάρω τὴν γεναιόδωρον εἰσφορὰν τῆς πόλεως Πατρῶν, προῖον τῆς ἀλησμονήτου διαλέξεως τοῦ καθηγητοῦ κ Βέη καί τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον προσέφερε τὸ ἡμῶν περίπου τοῦ ὅλου ποσοῦ.

Ἡ προτομὴ προῖον εὐσυνειδήτου ἐργασίας τοῦ γλύπτου κ. Μ. Τόμπρου ἀπεκαλύφθη τῆν 29ην παρ. Ἀπριλίου παρὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Ὁ συμπολιτὴς μας συνταγματάρχης κ. Εὐστάθιος Διασάκος, παραδίδων τὴν ταινίαν τήν συνέχουσαν τὸ κάλυμμα, ὑπέμνησε μέ βραχεῖαν προσομιλίαν ὅτι ὁ Καρκαβίτσας εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν «Ἀρχαιολόγον» τοῦ μᾶς ὑπέδειξε ὅτι δέν πρέπει νά ἀσχολοῦμεθα ἀποκλειστικῶς μέ τὴν ἱστορίαν τῶν προγόνων μας, ἀλλά πρέπει νά γράψωμεν καί τὴν ἰδικὴν μας καί εἶναι εὐτυχῆς συνδυασμὸς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἀποκαλύπτων τὴν προτομήν του κ. Πρωθυπουργὸς εἶναι ὁ γράφων ἤδη μέ ἀδρός γραμμὰς τὸν σύγχρονον Ἑλληνικὴν ἱστορίαν. Ὁμίλησεν ἔπειτα περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Καρκαβίτσα ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Γραμμάτων καί Τεχνῶν Ἰλύργου κ. Τάκης Δόξας, ὅστις καί κατέθεσε στέφανον ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου του. Στε. φάνους ἐπίσης κατέθεσαν ὁ Σύλλογος τῶν ἐν Ἀθήναις Λεχαινιτῶν, ἡ Κοινότης Λεχαινῶν καί τὸ Γυμνάσιον Πελοπίου.

Καί ἤδη ὀλίγα διὰ τὴν καταγωγήν τοῦ Καρκαβίτσα. Ὁ κ. Βλαχογιάννης καί ὁ κ. Βέης ὑποθέτουν ὅτι ἡ οἰκογένεια Καρκαβίτσα προέρχεται ἐκ Ροῦμλης. Ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές, πρέπει νά παραδεχθῶμεν ὅτι πολὺ ἐνωρῖς εἶχον μεταναστεύσει εἰς τὴν Πελοπόννησον, διότι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1842, ἀνευρίσκομεν ἐδῶ τέσσαρας οἰκογενείας Καρκαβίτσα. Ἐνας μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς ἔγινε μεταγενέστερον ἱερέυς. Ὁ Δημήτριος Καρκαβίτσας, πατὴρ τοῦ Ἀνδρέα, φέρεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ Δημοτολόγιον τῆς Κοινότητος (Τ. Δ. Μυρτουτιῶν) κατὰ τὸ 1852 μέ ἡλικίαν 14 ἐτῶν ἄνευ οἰκογενείας. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ὑπογράφονται μέ τὸ ἐπώνυμον Καρκαβίτσης—ὑπάρχει αὐτόγραφον—τὸ ὁποῖον διεμορφώθη ἀργότερον εἰς Καρκαβίτζας καί ἔπειτα Καρκαβίτσας. Ἐδῶ ὑπάρχει καί τὸ ἐπώνυμον Καρκαβέλιας· μήπως λοιπὸν πρόκειται περὶ ξένων λέξεων δηλωτικῶν ἐννοίας τινός; Ἡ ἐδῶ οἰκογένεια δέν ἔχει συνείδησιν ξένης τινός προελεύσεώς της.

Λεχαινὰ

ΣΑΡ. ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ

Ἡ μουσικὴ κίνηση τῆς Πάτρας εἶναι κάτι τὸ σπάνιον καί γιαυτὸ σπάνια ἀσχολεῖται καί ὁ Τύπος μαυτή. Ἐπειδὴ ὅμως σκοπὸς τοῦ Τύπου δέν εἶναι νάσχολλῆται καί νά κριτικάρῃ τὰ γεγονότα, ἀλλὰ καί νά προάγῃ τὸ κολλιτεχνικὸ αἶσθημα τοῦ τόπου, κρίνομε σκόπιμο, προτοῦ ἀσχοληθοῦμε εἰδικῶς μέ τὴν πάρα πάνω συναυλία νά γράψωμε μερικὰ γιά τὴ σημασία τῆς μουσικῆς διαπαιδαγύσεως ἐν σχέσει μέ τὴ καθ' ὄλην πνευματικὴ διαμόρφωση τοῦ ατόμου.

Στούς ἀρχαίους λαοὺς ἡ μουσικὴ ἦταν ἡ ἀπαραίτητη τροφή τῆς νεολαίας γιατί ἀπὸ τότε κανανοῆθηκε ὅτι ἡ λεπτή αὐτὴ τέχνη προετοιμάζει τὸν ἀνθρώπου γιά τὴ καλλίτερη κατανόηση τῶν ἰδεῶν.

Γιαυτὸ σῶλους αὐτοὺς τοὺς λαοὺς ἐθεοποίησαν τὴν Μουσικὴν ξεχωριστά. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ φιλοσοφική, φιλολογικὴ καί μέ θετικὰς ἐπιστήμες μόρφωση τοῦ πνεύματος, ἰσχυροποιῶσαν καί τὸ σῶμα μέ τὴν γυμναστική, τὸν ἀθλητισμό. Οἱ τέχνες καί ἰδιαίτερα ἡ Μουσικὴ ἦταν γιά τὴ διαμόρφωση καί παιδεία τοῦ συναίσθηματος (ψυχῆς). Ὁ διανοούμενος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶναι ὅτι καχεκτικός ἀνθρωπάκος ὁ κλεισμένος στὰ βιβλία καί τὴ μελέτη, ἀποτραβηγμένος ἀπ' τὴ ζωὴ ἦταν ὁ ἀθλητικὸς ἀνδρας, ὁ κοσμικὸς καί πρὸ πάντων ὁ καλλιτέχνης.

Μιλῶντας γιά τὴ Μουσικὴ πρέπει νά τονίσουμε καί τὴ διαφορὰ πὼς ὁ

πάρχει ως προς τις άλλες τέχνες. Ένω στις άλλες τέχνες, τη ζωγραφική, τη γλυπτική, τη ποίηση, τη φιλολογία ή καλλιτέχνης απεικονίζει ή περιγράφει συγκεκριμένα νοήματα καταληπτά μάλλον στο κοινό, στη μουσική ερεθίζεται ανάλογα ή ψυχική διάθεση και ανάγεται ο ψυχικός κόσμος του ακροατή για τη κατανόηση των μεγάλων έννοιων της αρμονίας. Η Μουσική με άλλους λόγους παίζει το πιο ζωηρό ρόλο της «άπατης» όπως λέει ο Lullo, δηλ. της τέλει απομακρύνσεως του ατόμου από τις καθημερινές φροντίδες της ζωής και της προσαρμογής του στο κόσμο της μελωδίας και των αρμονιών. Γιαυτό η μουσική είναι η πιο δυνατή τέχνη στο να παρασύρει και ν' αναγκάζει τον άνθρωπο να κοντοστέκει απ' το τραχύ δρόμο της ζωής και ν' ανατενίζει σάλλους κόσμους πνευματικά ανώτερους.

Οι καλές τέχνες ιστορικά ανεπτύχτηκαν σ' εποχές χρυσών αιώνων, ενώ αντιθέτως θάπρεπε ν' αναπτύσσονται σ' εποχές σκληρών αγώνων για την απόκτηση αξιών... αυτό δεν είναι παρά η εύχη του ανθρώπου που ζητάει μια ψυχική ανάπαυση και κάθαρση σαν ξεκούρασμα απ' το σκληρό αγώνα για την απόκτηση της ύλης.

Η συναυλία λοιπόν της Φιλαρμονικής είχε το ενδιαφέρον ζωηρό γιατί σαυτή έλαβον μέρος έρασιτέχνες. Είναι αυτό ακριβώς που γράφαμε πάρα πάνω: άνθρωποι με τις καθημερινές επαγγελματικές τους απασχολήσεις και τις οικονομικές φροντίδες που βρίσκουν το καιρό να μελετούν μουσική και εκτός απ' την ατομική τους μόρφωση που αποκτούν, κατορθώνουν κάπου-κάπου να μεταδίνουν και σε μās τις συγκινήσεις των έργων των μεγάλων μουσικών πέρνοντας μέρος σε συναυλίες.

Η συναυλία αρχίζει με το Κοντσέρτο του Μπάχ για δυό βιολιά και πιάνο. Η μουσική του μεγάλου αυτού μουσικού, του πατέρα της αρμονίας, δεν είναι η μουσική των ζωηρών αντιθέσεων και του ψυχικού πάθους όπως η μουσική του Μπετόβεν είναι η μουσική της ήσυχίας και του βαθειού συλλογισμού. Η εκτέλεση ήταν πολύ καλή, ιδιαίτερα του β' μέρους του κοντσέρτου.

Καλύτερη έντύπωση έκανε η εκτέλεση στο πιάνο μερών από τη 2η και 5η συμφωνία του Μπετόβεν για 4 χέρια από τις δίδες Σοφία Παπανδρουπούλου και Εύδοκία Οικονόμου. Είναι περιττό να εξάρουμε τη μουσικότητα και τη λεπτή τεχνική της πρώτης τόσο στα πάρα πάνω έργα όσο και στη Berseuse του Σοπέν (σόλο), όπου απέδειξε και πάλι τον πλούτο των μουσικών γνώσεων της και του λεπτού αίσθηματός. Ο κ. Παπανδρόπουλος εδιάλεξε ένα από τα δύσκολα έργα της βιβλιογραφίας του βιολιού. Ο Μέντελσον είναι μελωδικός αλλά προϋποθέτει δεξιοτεχνία και έλευθερία απόλυτη στη τεχνική για ν' αποδοθί. Λοιπόν, ο κ. Παπανδρόπουλος έμελέτησε με μεγάλη έπιμέλεια το α' μέρος του Κοντσέρτου και το απέδωσε άριστοτεχνικά. Η δις Τασσοπούλου δε παρουσιάστηκε στη συναυλία αυτή ως σολίστ. Στα άκοπανιάρια όμως τόσο του Κοντσέρτου του Μπάχ όσο και στο Μέντελσον εδόθησαν άρκετες εύκαιρίες ν' αφήσει τη μουσική της προσωπικότητα να διαφανί. Η δις Οικονόμου καθώς και δις Χρονοπούλου ανώτερες απ' ό,τι έπερίμενε κανείς. Η πρόοδός τους γοργή και σταθερή. Άνυπομονούμε να τις ξανακούσουμε γιατί είμαστε βέβαιοι για την άριστη τους εξέλιξη.

Η συναυλία της Φιλαρμονικής έκλεισε με την ούβερτούρα του Έμ. Μπάχ για όρχήστρα, έργον για το δράμα Άμλετ όπου ο κ. Ρέινελ και άλλη μια φορά έχάρισε στους Πατρινούς φιλόμους τους καρπούς των τόσων μόχθων του. Είναι γνωστός ο «ήρωισμός» του πάρα πάνω καθηγητού ως και η ίκανότης του στο να μαζεύει πάντα κάτι το καλά διαβασμένο για όρχήστρα. Η δις Πυλαρινού (πιάνο) καθώς και οι λοιποί έρασιτέχνες και καλλιτέχνες της όρχήστρας έπαιξαν

με εύσημηδισία και άκριβεια θαυμαστή, γιατί το έργο αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο σε χρόνο και τεχνική.

Κάθε κριτική—έδω δεν πρόκειται για κριτική αλλά άπλα για «έντυπώσεις»—τελειώνει με συγχαρητήρια προς τους οργανωτές, διδάξαντες και έκτελεστές της συναυλίας. Η Φιλαρμονική έταιρία εργάζεται φιλότιμα αλλά ο αγώνας της μοιάζει κάπως με... Άβησυνιακόν αγώνα. Η όμάδα των καθηγητών Κας Λαμπίρη και κ. Ρέινελ παρ' όλες τις δυσκολίες με την άγάπη για κάτι το καλό και την ακούραση εργασία της παρουσιάζει πάντα θαύματα. Οι κ. κ. έρασιτέχνες και μαθητές το ίδιο. Αυτά τα γνωρίζει η φιλόμουση Πατραϊκή κοινότητα, αλλά χρειάζεται περισσότερο πρωτοβουλία και ενδιαφέρον όλων για κάτι το θετικό που πρέπει να γίνη σαυτό το επίπεδο.

ΙΑΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου, Η Πελοπόννησος κατά την δευτέραν Τουρκοκρασίαν (1715—1821), Άθήνα 1939 (εις την σειράν της Bygantinisch—Neugriechischen Philologie, Nr 33).

Η άρχή, με την όποια ξεκινεί ο κ. Σακελλαρίου στο «συνθετικό» αυτό ιστορικό του έργο είναι σήμερα τόσο αναγνωρισμένη γενικά που θα ήταν περιττολογία να την αναπτύξουμε έδω για άλλη μια φορά. Άποκτοίμε τον τελευταίον καιρό πολλές και όχι σπάνια έκλεκτες ιστορικές μονογραφίες, μα σπανίζουν όλως διόλου τα συνθετικά ιστορικά έργα. Βαδίζουμε στο β' αιώνα της Άνεξαρτησίας και ακόμα καλά—καλά δεν άποκτήσαμε μιάν ιστορικήν εικόνα ολοκληρωμένη του αγώνα του 1821. Μα πριν και μετά το 21 υπάρχουν ιστορικές περίοδοι σχεδόν άγνωστές μας—η Βαυαροκρατία αΐφνης, η Τουρκοκρατία κλπ. Ο κ. Σακελλαρίου φιλοτιμήθηκε να κάμη μιάν ιστορία της Τουρκοκρατούμενης Πελοποννήσου της δευτέρας περιόδου, δηλ. από την έποχή που οι Τούρκοι άνακατέλαβαν το Μωρηά από τους Ένετους στα 1715 μέχρι την έποχή που κηρύχθηκε η επανάστασις του 1821. Περίοδος ιστορική όχι τόσο μακρὰ και είδικευμένα αναφερομένη σε ένα μόνο κομμάτι του Έλληνισμού, μα όμως περίοδος σχεδόν άγνωστη, σκοτεινή και ανεξερεύνητη ακόμα. Περίοδος τέλος που ο ιστορικός της έρευνητής έχει να παλαίση με πολλές δυσκολίες και να ύποβληθί σε μεγάλους κόπους. Μονάχα, όπως σωστά λέγει ο κ. Σακελλαρίου, η βιβλιογραφία για την Πελοπόννησο της έποχής αυτής είναι τόσοση, όση είναι η βιβλιογραφία που αναφέρεται για όλο τον άλλο Έλληνισμό της περιόδου αυτής.

Τί έκαμεν αυτό το ύλικό ο κ. Σακελλαρίου και τί απέδωσε; Ο κ. Σακελλαρίου, το λέμε προς τιμήν του, ένεωτέρισε και εργάσθηκε με συγχρονισμένο πνεύμα και ρυθμό και απέδωκε κάτι πολύτιμο. Δεν έδωσε βέβαια ένα έργο εξαντλητικό, μα βάδισε σταθερά και φωτεινά στον ιστορικό έρευνητικό του δρόμο. Άκολούθησε τη μόνη άληθινή ιστορική μέθοδο και άς ξένισεν αυτό τους παλιότερους και άς του στοίχισεν κι' αυτό την άπόρριψη της εργασίας του από τη Φιλολογική Σχολή ως έναίσιμου διατριβής επί διδακτορίας. Η εξέταση της οικονομικής ζωής σ' όλες τις μορφές της, όλων των κοινωνικών στοιχείων άποτελεί ύποχρέωση πρωταρχική για τον σημερινόν ιστορικό μελετητή. Πέρασε η έποχή που ιστορία ήταν συγκέντρωση κοσμητικών επιθέτων και μεγάλων λέξεων ή ακόμα η παρηκολούθηση της εξέλισσόμενης ιστορικής ζωής, των έπεισοδίων και των γεγονότων που διακόπτουν την όμαλή ζωή. Τα ιστορικά γεγονότα τα παραδεχόμαστε σήμερα ως άποτελέσματα της στατικής να ποίμε ιστορικής μορφής της περιόδου που μελετάμε, της κοινωνικής, οικονομικής και πνευματικής συνθέσεως της περιόδου αυτής.

Τὸ ἔργο τοῦ κ. Σακελλαρίου, γραμμένο μὲ ἀμεροληψία καὶ εὐσυνειδησία πού φθάνει πολλές φορές σὲ ἰδανικό ὕψος, μὲ πλοῦτο βιβλιογραφίας—σ' αὐτὴν ὁ κ. Σακελλαρίου μᾶς κάνει τὴ τιμὴ νὰ ἀναφέρῃ καὶ μερικὰ δημοσιεύματα τοῦ περιοδικοῦ μας—μὲ ἀπλότητα καὶ λιτότητα ὕφους κατορθώνει νὰ δώσῃ ἄριστη συνθετικὴ εἰκόνα τοῦ Μωρηᾶ τοῦ 18ου αἰῶνα. Ἡ πόλη μας καὶ ἡ περιφέρειά μας κατέχουν μεγάλη θέση στὶς ἔρευνες τοῦ κ. Σακελλαρίου καὶ ἡ ἱστορία τους πλουτίζεται μὲ νέα στοιχεία. Ἡ ἱστορικὴ περίοδος αὐτὴ πού μελετᾷ ὁ κ. Σακελλαρίου εἶναι ἀπὸ τὶς ἱστορικώτερες τοῦ τόπου μας. Τὸ μεγαλύτερο γεγονός σ' αὐτὴ εἶναι ἡ καταστροφὴ τῶν Πατρῶν στὴν Ἐπανάστασι τοῦ Ὀρλώφ. Ἡ θυσία αὐτὴ τῆς πόλεώς μας πού ἐπαναλήφθηκε στο 1821, εἶναι ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες τῆς Ἑλλάδος τῆς ἐποχῆς αὐτῆς. Ἔτσι τὸ ἐνδιαφέρον μας γιὰ τὸ καλογραμμένο βιβλίον τοῦ κ. Σακελλαρίου γίνεται ἐντονώτερο. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀξίζει αὐτοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος σ' ὅλα του τὰ σημεῖα.

Κ. Ν. Τ.

Κ. Ν. Κωνσταντινίδης, «Κρήνη» Ποιήματα (σχ. 8^ο, σελ. 70. Ἔκδ. γραφείου πνευματ. ὑπηρεσιῶν, Ἀθήναι 1938).

Ἡ Αἴγυπτος δὲν εἶναι μόνο μιὰ φιλόξενη γῆ ἀποκατάστισης, πλουτισμοῦ καὶ προαγωγῆς τόσων χιλιάδων ἐκεῖ ὁμογενῶν ἔχει καὶ κλίμα πνευματικῆς εὐφορίας κατ'ἀλληλον, ὅπου, ἀπὸ 50 καὶ πλέον χρόνου, ἀνθήσει ἡ Ἑλληνικὴ διανοήσι κ' ἔδωκε σημαντικούς καρπούς.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπιτυχιῶν—ὁποιασδήποτε μορφῆς τῆς ζωῆς—πού ἔχει ἡ ἱστορικὴ χώρα τοῦ Νείλου νὰ ἐπιδείξῃ «πρὸς οὐρανόν» τοῦ ἑλληνικοῦ δαιμονίου, ἡ φιλολογικὴ τούτου παράδοσι ἐκεῖ—ἡ νεώτερη Ἀλεξανδρινή, ἃς τὴν ὀνομάσωμε—δὲν εἶναι καμμιάς κατώτερη: εἶναι πολὺ σοβαρὴ κ' εὐρεῖα, ἀναμφισβήτητα δὲ περιφανῆ ἔχει. Θέσι στὸν κύκλον τῶν σύγχρονων ἑλληνικῶν γραμμάτων· γιὰ τούτων τὴ συντήρησι καὶ τὴν ἀνάπτυξι δίκαια ὁ Ἕλληνας τῆς Αἰγύπτου διανοητῆς ἀξιώνει το σεβασμὸν ὄλων μας.

Δὲν πρόκειται βέβαια ἐδῶ νὰ ἐπιχειρήσω τώρα ἀπολογισμό, οὔτε γενικώτερα νὰ δώσω εἰκόνα τῆς πνευματικῆς ὀρυκτοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου, μήτε νὰ ὑπομνήσω ἤδη ἀνάλογα κέρδη κ' ἔργα, ἢ ν' ἀναφέρω περιστατικά καὶ ὀνόματα: ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστά, κοινότατα κ' ἐκτιμημένα. (Ὡστόσο πρέπει—νομίζω—μὲ λεπτομερῆ, συγκεντρωτικά καὶ κριτικά στοιχεῖα, νὰ γραφῇ αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς διανοήσεως ἐκεῖ κάτω, στὸ ἀρχαῖον κράτος τῶν Φαραῶν).

Δὲν μοῦ ἀπολείπουν ὁμως ἡ μνήμη καὶ ἡ ὑποχρέωσι, στὸ σημεῖον τοῦτο, νὰ ὑπογραμμίσω τὸ ἔργο τριῶν, ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους, συντελεστῶν τῆς προοδοῦ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων παρὰ τὸ Νεῖλον καὶ τῆς παράδοσης τῆς φιλολογικῆς Ἀλεξανδρείας, τῶν ὁποίων ἡ σχετικὴ συμβολή, ἀναγνωρισμένη γενικά, τιμᾶται πάντοτε, ἀληθινῶς.

Εἶναι, πρῶτα, τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Αἰγύπτου—ἀληθινοὶ τῆς γνώσεως καὶ τῆς μόρφωσις ναι—πού ἴδρυσαν οἱ ζῆλοιοὶ ὁμογενεῖς, ὁπαδοὶ τοῦ Κερδώου, γιὰ νὰ... ἐξευμενίσουν ἴσως ἔτσι τὸ Δόγιον Ἐρμῆ.

Εἶναι, κατόπι—ἐξάρχος ἐκεῖ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔντεχνου λόγου—ὁ ἀείμνητος Κωνσταντῖνος Π. Καβάφης, πού τὸ ἔργο του ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον ἕνα καὶ μεταξὺ τῶν πρώτων σημερινῶν κεφάλαιον τῆς νεώτερῆς μας ποιήσεως, μοναδικὸ δὲ γιὰ τὸ δραματικὸν στοιχεῖον καὶ τὸν τρόπο τῆς ἐρμηνείας του.

Εἶναι, τέλος, ἡ σοβαρὴ προσπάθεια τῶν παλῶν τῆς Ἑλληνικῆς Αἰγύπτου λογοτεχνικῶν περιοδικῶν, εἰδικώτερα τῆς «Νέας Ζωῆς», ἡ ὁποία γιὰ πολὺν καιρὸν, μὲ θετικὰ κριτήρια συνεκέντρωνε τὰ πλέον βιώσιμα κ' ἐνδιαφέροντα τῆς ὁμόγλωσσῆς μας ἐκεῖ τέχνης τοῦ λόγου δημιουργήματα καὶ συνένωσε τὸ σύνολόν τους μεταξὺ τῶν

ἄλλων ἀνάλογων μνημείων κ' ἐκδηλώσεων τοῦ πνευματικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς πατριδος πολιτισμοῦ.

Γιὰ νὰ κατανοηθῇ δὲ πληρέστερα τὸ νόημα καὶ νὰ ἐκτιμηθῇ ἀκριβέστερα ἡ ἀξία τῆς φιλολογικῆς προσφορᾶς τῶν δύο τελευταίων παραγόντων, ἀρκεῖ ν' ἀναφερθῇ ἀπλᾶ, πὼς τῆς ἑλλειψῆς αὐτῶν ἀκριβῶς ἀποτέλεσμα διαπιστώνεται σήμερον ἡ μία σοβαρὴ ἀτονία τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τὴν ἀνάμνησι τῆς πνευματικῆς Ἀλεξανδρείας μοῦ ἐξέπληξε τὸ νέο βιβλίον τοῦ κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδου. Ὁ ποιητῆς τῆς «Κρήνης»—ῥόδιος, ἂν δὲν κάνω λάθος, καὶ ἀπὸ καιρὸ ἀποκαταστημένος στὴν Αἴγυπτον—καταλέγεται μεταξὺ τῶν σοβαρώτερων ἐκεῖ διανοητῶν καί, ὡς λόγιος, εἶναι πολὺ γνωστός στὸ Ἑλληνικὸ κοινὸν ἀπὸ τὰ βιβλία του (θεατρικὰ μὲ συμβολικὸν χαρακτῆρα δράματα, ποιήματα, ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ μελετήματα).

Τελευταῖον του, πρὸς τὸ παρόν, βιβλίον ἡ «Κρήνη» εἶναι ἡ τρίτη ποιητικὴ συλλογὴ του, πού τὴ συγκροτοῦν τρεῖς σειρᾶς σονέττα: α' «Τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Τέχνης» (18). β' «Ἑλληνικὰ Σονέττα» (16). καὶ γ' «Ροδίτικα Σονέττα» (19).

Πρώτη καὶ ἀξιοτίμη διαπίστωσι ἀπὸ τὸ διάβασμα τῆς νέας αὐτῆς συλλογῆς του εἶναι ἡ καταφανής—καὶ φυσικὴ ὡς πρὸς τὸ «τλήρωμα τοῦ χρόνου»—πρόοδος τοῦ κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδου, ἂν συγκριθοῦν τὰ τελευταῖα ποιήματά του πρὸς τὰ προηγουμένα ἐκεῖνα «Βάλασμα» του. Ἡ ποιητικὴ ἐκεῖ διάθεσι ἔχει τώρα ἐδῶ ἀναπτυχθῆ μεστή καὶ ὁ στοχασμὸς του ὠρίμασεν ἐσωτερικώτερος καὶ περισσότερον πυκνὸς ἢδη, κριτικώτερος. Ἡ ἔμπνευσι του δὲν περιορίζεται πλέον μεταξὺ τῶν ἀπλῶν, κοινῶν στοιχείων τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ὄχι βιώσιμου αἰσθήματος, ἀλλὰ εἰσεχώρησε βαθύτερα, ἔγινε δέχτης οὐσιαστικώτερων ἐρεθισμῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νεῦ, ἀξίωσιν νὰ ζήσουν διαρκέστερα σ' ἕνα ποίημα, σ' ἕνα—ἐπιτέλους—στίχον.

Παράλληλα, ἐπίσης, ἀναπτυγμένη ὁμολογεῖται ἰσχυρὰ ἡ τεχνικὴ ἀριότης τῆς «Κρήνης». Ἡ στιχογραφικὴ, ἀπλῆ ἄλλοτε, εὐχέρεια τοῦ κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδου ἐτονώθηκα τώρα, ἔγινε δεξιότεχνία· ἡ δεξιότεχνία πού μᾶς ἔδωκεν ἐπιτυχῆ, καλλιτεχνικὰ τὰ σονέττα αὐτὰ τῆς «Κρήνης», προσαρμοσμένα, μ' ἕνα λόγο, στὸ ρυθμὸ τοῦ δυσκολώτερου τούτου εἶδους τῆς ποιητικῆς μορφῆς. Σχετικὰ, ἴσως νὰ μὴ διατηροῦται ἐκεῖ πάντοτε ἡ αὐστηρὴ πλαστικότης· ἴσως, ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, νὰ χαλαρώνεται ἡ ἔντασι τῆς ὁλοκ' ἠρωτικῆς, τῆς «ἐντελοῦς» ἀπόδοσης, συχνὰ δὲ νὰ λείπη ἡ ἐπιγομμωτικὴ ἐκείνη κατάληξι τοῦ ποιήματος· γενικὰ ὁμως, εἶναι ἀναμφισβήτητο, πὼς ὁ λ' ἐρευτῆς τῆς «Κρήνης» γνωρίζει τὰ μυστικά του ρυθμοῦ καὶ κατορθώνει ν' ἀναπτύσῃ μουσικὸν τὸ στίχον.

Τὰ θέματα τοῦ πρώτου μέρους τῆς «Κρήνης» εἶ· ἐμπνευσμένα—ὅπως καὶ ὁ τίτλος ἀναφέρει—ἀπὸ τὸ ὄραμα καὶ τὸ νόημα «Τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Τέχνης». Ἐντυπώσεις τῆς φύσεως, στιγμῆς τῆς ζωῆς, αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς στοργῆς, πού συχνὰ τὰ διακρίνει ἕνας Χριστιανικῆς πίστεως τόνος, ἐρεθισμοὶ τῆς γνώσεως καὶ τῆς μελέτης, ἀκόμη δὲ ἀναμνήσεις τῆς ἱστορίας—ὅλα αὐτὰ ἀναλύονται, ἐδῶ ζωγραφικὰ κ' ἐκεῖ τραγουδημένα, μὲ κανονικὸν χειρισμὸν, μὲ γνῶσι τῆς ἀρμονίας, ἀπλᾶ κ' εὐγενικά, νοητὰ, χωρὶς βαθεῖς τοῦ συναισθήματος κραδασμούς, χωρὶς ἀνάσχυρα τοῦ νοῦ πετάγματα ἢ ἐξάρσεις, δίχως ἐκζητήσεις περὶ τέχνης ἔκφρασης καὶ πρωτοτυπίας. Ἡ ποιητικὴ διάθεσι—πιθανῶνα δὲ καὶ ἡ φυσικὴ ἰδιοσυγκρασία τοῦ κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδου ὀρθῶς δὲ τὰ τολμηρὰ, ἐξαιρέτα κ' ἐπικίνδυνα, τῆς ἔμπνευσις βάθη καὶ ὕψη· ἀρκεῖται σ' ἀσφαλῆ καὶ γνώριμα ἐδάφη, ὅπου κατορθώνει σταθερὰ νὰ μένη καὶ ν' ἀνοπτύσσεται. Ἡ μία δὲ ἐκείνη ἀτμόσφαιρα—πού διαπιστώνεται νὰ διατηρῆ ἤρεμο πάντοτε τὸν τόνο τῆς ποιήσεώς του—φρονῶ πὼς ἐκπορεύεται «ἐκ τῶν ἑνδον» τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ν' ἀδικῆ, ἄλλως, τὸν κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδου, ὁποῖος ἰσχυ-

ριστή, ότι τον ποιητή της «Κρήνης» εμπνέουν άφορμές της ζωής, που περνούν έξω από το παράθυρό του—της ψυχής του.

Η χαρακτηριστική αυτή της τέχνης ήρεμία αναταράσσεται—έξαφνα, θά έλεγα—εύαρεστα, από το πνεύμα πρωτόδητου ένός ένθουσιασμού, που ίσχυρά και δρασερά πνέει μεταξύ των σελίδων των δύο τελευταίων σειρών της «Κρήνης». Έχουν εκεί αναπλαστική—χαρακτηριστικά έρμηνευόμενες στο βαθύτερο της βίωσής τους νόημα—έντυπώσεις κ' αίσθήματα του κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδη από μαγευτικά μέρη και άνθηρους τόπους της Έλληνικής γής, από χτίσματα λαμπρά και μνημεία της κλασσικής τέχνης, από περιστατικά και από μεγάλα όνόματα της άρχαίας Έλληνίδας Ιστορίας. Τά «Έλληνικά Σονέττα» είναι, μελετημένες άληθινά εικόνες, που, με τ' άρμονικά χρώματα της νοσταλγίας και της φαντασίας, της τρυφερότητας και της συμπάθειας, έξωγράφισε γλαφυρά ό χρωστήρας του πατριωτικού φρονήματος, της καλλιτεχνικής άντίληψης ή σπουδή, ή ύπερφάνεια του Έλληνα.

Παραθέτω έδω έν' από τά ώραίότερα ποιήματα των σειρών αυτών :

Μ υ σ τ ρ ᾶ ς

Στά ψηλωμένα της Παντάνασσας κελλιά,
άπόκοσμες καλόγριες τώρα ζούνε·
άπό τά μαραμένα χείλια τους φιλιά
τόν πόνο στάζουν όταν προσκυνούνε.

Μές στην κυπαρισσένια γύρω σιγαλιά
φαντάσματα των Δεσποτών γλυστρούνε·
συντρίμια τά παλάτια· μιά γωνιά
θερμή στα μοναστήρια άποζητούνε.

Άγριεμένη του Ταύγετου ή όμορφη
τιτανικά κορφόβουνα στηλώνει·
Ιερή ό Μυστρᾶς σε βράχο ζωγραφιά,
που ή λαγκαδιά του Εύρώτα περιζώνει.
Και φέγγουν μπρός στα μάτια μας οι θρύλοι
μαζί με τά χρυσόβουλλα, τό δειλί.

Οί στίχοι αυτοί είναι πραγματικό ένα ζωγραφημένο «χροινό» της βυζαντινης ακρόπολης της Πελοποννήσου.

ΚΛ. ΜΙΜΙΚΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Η πνευματική μας κίνηση περιωρίστηκε σε δυό έκλεκτες όμιλίες του Μορφωτικού Συλλόγου Κυριών χωρίς καμμιάν άλλη έκδήλωση. Η κυρία Ζωή-Φράγκου, Πρόεδρος του Συλλόγου γονέων Άθηνων, ήταν ή όμιλήτρια. Μίλησε τό βράδυ της 29ης Άπριλίου στη Φιλαρμονική και τό πρωί της επομένης στο «Πάνθεο» με θέματα σχετικά με την άγωγή των παιδιών και ίδίως την εύθύνη που έχουν οι γονείς στο ζήτημα αυτό. Οί όμιλίες της κ. Φράγκου έκαμαν λαμπρή έντύπωση και ό έκλεκτός κόσμος που τις παρακολούθησε, με πλειοψηφία μάλιστα του ώραίου φύλου, θαύμασε την εύγλωτία, την εύγένεια και τη μόρφωση της πραγματικά διακεκριμένης αυτής διανοουμένης μας.

* * * Άλλη όμιλία διοργάνωσε στο «Πάνθεο» με άληθινή κοσμοσυρροή ό έδω σύνδεσμος Κεφαλλήνων με όμιλητή τον Ιατρό κ. Ριχάρδο Λεβιθυνόπουλο που εκάλεσεν από την Άθήνα. Προλόγισε την όμιλία του ό δικηγόρος κ.

Β. Πιλάλης και ό κ. Λεβιθυνόπουλος έμίλησε με θέμα «Κεφαλληνικά άνέκδοτα».

* * * Ένεκα της άνησυχίας των διεθνών γεγονότων αναβλήθηκε για τό φθινόπωρο ή κίνηση της έδω έπιτροπής έράνων για τις προτομές του Κάλβου. Έν τώ μεταξύ στα Λεχαινά τον περασμένο Άπρίλιο έγινε ή άποκάλυψη της προτομής του Καρκαβίτσα που στήθηκε με πανελλήνιους έράνους με πρωτοστάτη τον πρόεδρο της κοινότητας Λεχαιών κ. Σαρ. Σαραντόπουλο, που στο τεύχος μας αυτό δημοσιεύει μιά σχετική άνακοίνωση.

* * * Με λύπη πληροφορηθήκαμε ότι ό σεβαστός μας πρεσβύτες και Ιστορικός, τακτικός μας συνεργάτης κ. Στέφανος Θωμόπουλος βρίσκεται άρρωστος σοβαρά στον «Ευαγγελισμό» Άθηνών. Η κατάσταση του βαινει προς τό καλύτερο.

—Ο Μορφωτικός Σύλλογος Κυριών συνεπλήρωσε τό Διοικητικό του Συμβούλιο που τώρα καταρτίζεται ως έξης : Πρόεδρος ή κ. Λαμπρινή Σοφή, αντιπρόεδρος ή κ. Θάλ. Σακελλαροπούλου, Ταμίας ή κ. Μαίρη Σκλαβούνου, Γεν. Γραμματέυς ή κ. Λούλα Βαγενά, Ειδικές Γραμ. ή κ. Τούλα Τρεμπέλα και ή δ)ις Έλένη Κούρτη, Έφορος Σχολών ή κ. Έλένη Χαρίτου και σύμβουλοι ό κυρίες Κατίνα Γεωργακοπούλου, Άμαλία Κακούρη, Μαρίκα Κανελλοπούλου, Έλσα Βουρλούμη, Μαρίκα Νικολάδη, Πηνελ. Μπουλούκου, Έλένη Γιαννακοπούλου και Καλλιόπη Δημητροπούλου.

* * * Επίσης ό Ροταριανός δμιλος έκανε άρχαιρεσίες και εξέλεξαν: Πρόεδρος ό κ. Ίωάν. Τοπάλης, αντιπρόεδρος ό κ. Γ. Ντόντης, Γεν. Γραμματέυς ό κ. Άθαν. Λατρώνης, Ταμίας ό κ. Ευάγ. Στεργιάδης και έφορος ό κ. Κ. Άναστασόπουλος.

* * * Την Κυριακή 11 Ίουνίου έγινε στη Φιλαρμονική ή έτήσια επίδειξι των μαθητριών πιάνου και άπαγγελίας της κυρίας Ήλέκτρας Μικρούτσικου. Τό έργο της κυρίας Μικρούτσικου και ή καλλιτεχνική της αξία είναι αξιακάθε θαυμασμού γιατί άποτελεί μιά άληθινά καλλιτεχνική και πνευματική δαση στην πόλη μας. Η τέχνη μάλιστα της άπαγγελίας βρίσκει σ' αυτή μιάν από τις καλύτερες έρμηνεύτριες.

* * * Την Πέμπτη 29 Ίουνίου στην αίθουσα του «Πανθέου» έγιναν οι έτήσιες έξετασεις του Πατραϊκού Ώδείου. Για πρώτη φορά παρουσιάστηκε και μάλιστα με τόση άπόδοση τό έργο των μαθητών του νέου Ώδείου μας. Οί έξετάσεις έγιναν με την έποπτεία του κ. Μανώλη Καλομοίρη που κατέβηκε έξεπίτηδες από την Άθήνα. Στο τέλος έγιναν προκριματικές έξετάσεις για πτυχίο πιάνου.

* * * Από τό ίδιο Ώδειο διοργανωμένη γίνηκε την επομένη Κυριακή μιά συναυλία βυζαντινης μουσικής στην ίδια αίθουσα. Τό Πατραϊκό Ώδειο διατηρεί τη Σχαλή Βυζαντινης μουσικής και ή επίδειξη που έγινε, απέδειξε ότι κάτι καλό επέτυχε και σ' αυτή την πλευρά.

* * * Επίσης έγιναν και οι έτήσιες έξετάσεις του Ώδείου Πατρών της Φιλαρμονικής Έταιρίας με άπόδοση έξαιρετική. Τό ίδιο Ώδειο διοργάνωσε μουσική βραδυά αξέχαστη σαν καλλιτεχνικό γεγονός, που για αυτήν γράφει ιδιαίτερα φίλος συνεργάτης μας στο τεύχος τουτο.

* * * Την Κυριακή 27 Ίουνίου, όπως κάθε χρόνο, με έπισημότητα και τάξη έγιναν ή άπονομή των βραβείων στους διακριθέντας στους έτήσιους διαγωνισμούς της Έταιρίας των φίλων του βιβλίου. Έμίλησε με πολλή δύναμη και γλαφυρότητα ό αντιπρόεδρος της Έταιρίας κ. Κ. Λέων δικηγόρος και ό κ. Νομάρχης άπένευσε τά βραβεία. Όπως ειπε και ό κ. Λέων στο λόγο του, ή Έταιρία έχει σκοπό να προκηρύξη βραβεία και να οργανώσει διαγωνισμούς και

ἐκτός τῶν σχολείων σέ διάφορα θέματα καί ἐργασίες. Αὐτό θά γίνη τόν ἐρχόμενο χειμῶνα.

* * * Ἡ Ἐταιρία πρὸς ἐνίσχυσιν Ἑπτανησιακῶν σπουδῶν στήν Κέρκυρα προκήρυξε διαφόρους διαγωνισμούς γιά ἱστοριοδικές Ἑπτανησιακές μελέτες. Τὴν σχετικὴ προκήρυξη δημοσιεύουμε καί ἐμεῖς στὸ τεύχος μας αὐτό.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Λαβαίνουμε τακτικὰ τὰ τεύχη τῶν δύο ἐκλεκτῶν φιλολογικῶν φύλλων τῆς Ἀθήνας, τῶν «Νεοελληνικῶν Γραμμάτων» τοῦ κ. Δ. Φωτιάδη καί τῆς «Πνευματικῆς Ζωῆς» τοῦ κ. Μ. Νικολαΐδη. Τὰ δύο περιοδικὰ αὐτὰ (τὸ πρῶτο εἶναι ἐβδομαδιαῖο καί κυκλοφορεῖ κάθε Σάββατο, τὸ ἄλλο 15θήμερο) μετὰ τὴν τακτικώτατη ἐκδοσὴ τους καί τὴν ἐξαιρετικὰ περιποιημένη ὕλη τους εἶναι ἀπαραίτητα γιά τὴν παρακολούθησι τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Ἐπίσης ἐκδίδεται τακτικὰ καί ἡ «Ν. Ἐστία» τοῦ κ. Π. Χάρη (15ήμερη φιλολογικὴ ἐπιθεώρησι) μετὰ ἐμφάνισι καλλιτεχνικῆ καί διαλεχτῆ.

* * * Μετὰ χαρὰ εἶδαμε νὰ ξαναβγαίνουσι δύο ἀγαπητὰ μας φύλλα, παρ' ὅλο πὺ δὲο εἶναι βέβαια φιλολογικά. Εἶναι ἡ «Οὐρανία» πὺ ἐκδίδεται στήν Κέρκυρα ἀπὸ τὴν ἐκεῖ Ἀστρονομικὴ Ἐταιρία τῆς Ἑλλάδος καί ὁ «Φίλος τῶν Ζώων» στήν Ἀθήνα, ἐκδοσι τοῦ Συλλόγου Προστασίας τῶν Ζώων. Περιοδικὰ πὺ δείχνουσι τὸν πολιτισμὸ μας, ἀξία κάθε συνδρομῆς.

* * * Ὁ καθηγητῆς κ. Ἰ. Τουρνάκης συνεχίζει ἀνελλιπῶς τὴν ἐκδοσι τῆς μηνιαίας «Νέας Πολιτικῆς» του μετὰ φιλολογικὸ συμπλήρωμα ἀξιοδύναστο πάντοτε.

* * * Ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ ἐπιτοχία μᾶς ἔρχουσι σὶν χαιρετισμοὶ καί σὶν ἀναπτωτισμοὶ νέων δυνάμεων τὰ ἐκλεκτὰ περιοδικὰ τῆς Αἰ «Μοῦσαι» τοῦ κ. Δ. Ζώη ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο (ἔτος 460), ἡ «Δρηρος» τοῦ κ. Μανώλη Πιτυχάκη ἀπὸ τὴ Νεάπολη Κρήτης, ἡ «Κυνουριακὴ Ἐπιθεώρησι», πὺ καὶ αὐτὴ κάνει ἔρευνα ρωτῶντας τοὺς φίλους τῆς γιά τὴν πνευματικὴ κίνησι τῆς Κυνουρίας καί ἡ «Μηνιαία Μεγαλοῦπολις» τοῦ κ. Φίλοπ. Μητσοπούλου.

* * * «Δωδεκανησιακὴ Αὐγὴ», «Μεγίστη» καί «Δωδεκάνησος» τὰ τρία αὐτὰ ὄργανα τῶν Δωδεκανησιῶν συνεχίζουσι πάντοτε μετὰ πληρότητα τὴν ἐκδοσι τους, ἐνδιαφερόμενα πολὺ γιά τὸν Δωδεκανησιακὸν πολιτισμὸ, τὴν λαογραφία τῶν νησιῶν κλπ.

* * * Μετὰ ἐπιμέλεια καί ἐπιτυχία ἐκδίδεται τακτικὰ κατὰ μῆνα τὸ Δελτίο τοῦ Ἐμπορικῆ καί Βιομηχανικῆ Ἐπιμελητηρίου Πατρῶν. Ἐκτός ἀπὸ δημοσιεύματα ἀμέσου ἐνδιαφέροντος γιά τοὺς ἐμπορευομένους ἢ διεύθυνσι τοῦ Δελτίου φροντίζει ἀξιεπαινα νὰ συμπεριλαμβάνη σὲ κάθε τεύχος καί διάφορα ἀρθρα καί ἄλλα δημοσιεύματα συμπολιτῶν μας οικονομολογικά καί γενικά νὰ παρακολουθῆ κάθε προοδευτικὴ κίνησι τῆς τόπου μας.

* * * Ἐφημερίδες : «Ἐρευνα», «Φωνὴ τοῦ Αἰγίου», «Ἐπτάνησος» Κερκύρας, «Πανακαρδιτικὴ Ἠχώ» Τριπόλεως, «Παξοί», «Ἀγὼν τῆς Τριφυλίας», «Ἐφημερίς τῶν Πιερίων» Κατερίνης, «Κρητικὰ Νέα», «Δημιουργία» Ἀμαλιάδος.

Ἡ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΙΝ ΤΩΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1939

Ἡ Ἐταιρεία πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑπτανησιακῶν Μελετῶν παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνάθεσιν ἐκπονήσεως διαφόρων μελετῶν εἰς μέλη αὐτῆς, ἀπεφάσισεν ὅπως ἀπὸ τρέχ. ἔτους προκηρύσῃ βραβεῖα τινὰ μετὰ σκοπὸν ὅπως διεγείρῃ γενικώτερον τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἔρευνα τῶν ζητημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἑπτανήσου καί ἐνίσχυσῃ οὕτω πληρέστερον τοὺς παρ' αὐτῆς ἐπιδιωκομένους σκοπούς.

Τὰ προκηρυσσόμενα διὰ τὸ ἔτος 1939 βραβεῖα εἶναι τὰ κάτωθι :

1. **Βραβεῖον Δήμου Κερκυραίων, δραχμῶν 5.000**, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην «περὶ τῆς στοιχειώδους καί μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν Κερκύρα ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς Ἑνετικῆς κυριαρχίας μέχρι τῆς Ἑνώσεως (1797-1864)». Ἀντίτυπα δακτυλογραφημένα εἶναι δεκτὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας μέχρι τῆς 30ῆς Νοεμβρίου 1939. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1939.

2. **Βραβεῖον Ἐταιρείας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑπτανησιακῶν Μελετῶν, δραχμῶν 2.000**, εἰς τὴν καλυτέραν συλλογὴν ἀνεκδότου λαογραφικοῦ ὕλικου τῆς νήσου Κερκύρας (τραγούδια, ποιομαίαι, παραδόσεις κλπ.) ἀποτελουμένης ἐκ πέντε τουλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων, εἰς σχῆμα τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἐταιρείας. Δακτυλογραφημένα ἀντίτυπα εἶναι δεκτὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας μέχρι τῆς 30ῆς Νοεμβρίου 1939. Ἀπονομὴ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1939.

3. **Βραβεῖον Ἐταιρείας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑπτανησιακῶν Μελετῶν, δραχμῶν 5.000**, (ἐξ εἰσφορῶν μελῶν αὐτῆς), εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην «περὶ τῆς Λογοτεχνικῆς παραγωγῆς τῶν Ἑπτανησιῶν ἀπὸ τῆς Ἑνώσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1912». Δακτυλογραφημένα ἀντίτυπα γίνουσι μέχρι τῆς 30ῆς Νοεμβρίου 1939. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1939.

Τὰ ὑποβαλλόμενα πρὸς κρίσιν ἔργα πρέπει νὰ εἶναι ἀνεκδοτα καί νὰ περιορίζουσι ἀκριβῶς εἰς τὸ ὑπὸ τῆς παρούσης προκηρύξεως ὀριζόμενον θέμα. Ταῦτα ἀποστέλλουσι δακτυλογραφημένα εἰς τρία ἀντίτυπα πρὸς τὴν Ἐταιρείαν καί φέρουσι, ὡς διακριτικόν, ρητὸν καί ἐντὸς ἀδιαφανοῦς φακέλλου ἐσφραγισμένον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἀναγράφεται τὸ αὐτὸ ρητὸν, τίθεται τὸ ὄνομα, ἐπώνυμον καί ἡ ἀκριβὴς διεύθυνσις τοῦ συγγραφέως. Ὁ φάκελλος οὗτος ἀνοίγεται μόνον ἐν περιπτώσει βραβεύσεως ἢ ἀπονομῆς ἐπαίνου.